

VILÁGOS SÁG

I. ÉVFOLYAM

AZ ERDÉLYI MAGYAR NÉPLAPJA

56. SZÁM

Karácsonyra

Ady Endre írja egyik karácsonyi versében, hogy „Egyre erősebb a nagy Szándék, hogy az Istent ne szavakban vitassák, de adassék meg az embernek itt a földön minden szépség, igazság.” Karácsony napján, az emberi megbékélés hagyományos keresztény ünnepén, mi sem kívánhatnánk többet és különbet, mint a szavakban annyiszor hirdetett és hivatott szeretet és megértés valóra váltását a mindennapi életben.

Ne beszéljünk általánosságokban. A nagy szólásokkal mindig könnyű visszaélni. Ha a faji gyűlölködést és nemzeti elfogultságot terjesztő fasiszta rendszer el is pusztult már a mi tájunkról, a lelkek mélyén ott rejtik még az előítélet, a gyanu, az elfogultság a más fajúakkal, más nemzetiségűekkel szemben. Az uszító rendszer felbomlott, de az uszítás mérgét hosszú esztendő állandó önvizsgálata, ellenőrző bírálata s a közös mozgalmakban való harcoss együttműködés fogja csak kivetni mindannyiunk gondolkozásából. Erről beszéljünk tehát máma. Ez legyen a karácsonyi tanítás: kiküszöböltünk-e már minden ellentétet az itt együtt élő magyarok, románok és zsidók életéből?

Elsősorban is és örökkön örökké keressük csak a hibát saját magunkban. A jogforrásunkká vált szovjet-román fegyverszüneti szerződés, mint tudjuk, Erdélyt egészben vagy nagyjából a demokratikus Romániához csatolta, a Vörös Hadsereg intézkedései folytán pedig ugyanekkor Észak-erdély lakosságának alkalma nyílt arra, hogy saját ügyeit maga intézze. Vajjon ebben a helyzetben az adott tények közt, megtettünk-e mindent, hogy megszerezzük a magyar fasiszták kegyellenkedései folytán családjuktól elszakított zsidók s a magyar csendőrnemzedék alatt annyit szenvedett románok bizalmát? Szembefordultunk-e mindenütt határozottan a magyar fasiszta bűnösökkel? Tanujelét adtuk-e mind a magánéletben, mind a közéletben is készségünknek a román magyar-zsidó testvéri együttműködésre a jog-egyenlőség alapján? Vagy pedig: nem akadékoskodtunk-e, s ha ellenünk valahol a magyar fasizmus következményeként szenvedélyek vagy akár csak bizalmatlanságok nyilvánultak meg, nem akartuk-e elkülönüléssel, sérelmesdi-játékkal vagy egyenesen támadással kihívni a másik oldal még nagyobb érzékenységét?

Egy régi erdélyi magyar demokrata, Bölöni Farkas Sándor, több mint száz esztendővel ezelőtt leírta titkos naplójába, hogy milyenek is az ő elvei egy ítélőszék szempontjából s úgy érezte, hogy az élete irányvonalaival válaszolt egyetemes emberi haladástól nem tért el. Önvizsgálatra van ma is szüksége minden magyar demokratának, s bárcsak olyan tiszta lenne mindnyájunk lelkiismerete, mint Bölöni Farkas Sándoré.

Mert nem elég bekapcsolódnunk a demokratikus mozgalmakba, nem elég harcot fogadni a fasizmus ellen, nem elég részt vállalni az újjáépítésben, ha az irányvonalként magunkévá tett egyetemes emberi szabadságharcot szemernyi is eltérünk. A Nemzeti Demokrata Arcvonalba tömörült demokratikus pártok és mozgalmak közös alapokmányban szögezték le programjukat, magukévá téve a romániai népek teljes egyenjogúságáért küzdő demokratikus irány-

Salgótarján előtt áll a Vörös Hadsereg

A Baltikumban harmincezer főnyi német hadseregcsoportot zártak körül a szovjet csapatok

MOSZKVA, december 23. (Rádió) A pénteken este kiadott szovjet hadijelentés közölte, hogy Dél-Csehszlovákia területén a Vörös Hadsereg kötelékei közelebb lépköztek Losonchoz. Kelet felől nehéz hegyi terepen nyomultak előre és már csak néhány kilométerre vannak a fontos vasuti csomóponttól. A Mátra-hegységen átkelt egységek ismét több községet foglaltak el, köztük Kisternye vasuti csomópontot, Borsodnádásdot, Pétervásárt és Mátwaballát. Ezzel a vasuti összeköttetéseitől elvágott Salgótarján nagy nehézipari központot 15–20 kilométerre közelítették meg.

Az elmúlt harci nap a szovjet csapatok újabb 1750 foglyot ejtettek. Ezzel az e körzetben ejtett foglyok száma 8250-re emelkedett. A többi arcvonalszakaszon nem történt lényeges változás.

Amerikai jelentések kiemelik, hogy a Vörös Hadsereg csapatai a délcsehszlovákiai határövezetben 130 kilométeres fronton hatolnak előre.

Londoni rádiójelentések rámutatnak arra, hogy a szovjet jelentések még nem erősítették meg azokat a hivatalos német közléseket, amelyek szerint Budapest térségében újra fellángoltak a harcok s a Vörös Hadsereg dunántúli szárnya erős offenzívát indított a Balaton és a magyar főváros között húzóód szakaszon.

Ugyancsak berlini jelentésre hivatkozva közli az angol rádió, hogy Nyugat-Lettországban újabb szovjet offenzíva indult a német hadseregcsoport részben bekerített egységei ellen. Keletporoszországban bombázókötélékek széles kiterjedésű támadásokat intéztek az ellenséges közlekedési és utánpótlási célpontok ellen. Támadták a német szállító repülőgépeket is, amelyek megerősítéseket vittek a Baltikumban bezárt csapatok számára. Az angol jelentés szerint a bekerített német hadseregcsoport emberállománya 30.000 fő.

A legnagyobb német vereséggé kell változtatni a belgiumi offenzívát

— mondja Eisenhower napiparancsa

Negyedmillió ujonccal erősítik meg az angol hadsereget

LONDON, december 23. (Rádió.) A nyugati hadszíntéren a szövetségesek feltartóztatták a Belgiumba és Luxemburgba betört német hadosztályokat. Északon és délen — a 80 kilométeres arcvonalon — egyaránt megszilárdult az amerikai ellenállás. A szövetséges főparancsnokság még mindig biztonsági hallgatásba burkolozik és nem közöl részleteket az elmúlt nap hadműveleteiről sem. Brit-amerikai haditudósítók jelentéseiből kitűnik, hogy a harcok súlypontja a belga határövezetben a Malmedy-Stavelot St. Vith helységek által határolt háromszögben van. A német offenzíva legdélibb pontján, Echternach körül szintén meglassult az ellenség előretörése és lényeges változás nem következett be. Észak-Luxemburgban az amerikai csapatok bekerítették Wiltzet és távolabb északnyugatra — a német betörés legmélyebb pontján — Larocheig törtek előre s 50 kilométerre vannak a német határtól. A szövetséges légi erő a ködös időjárás megszünte óta fokozza támadó tevékenységét. Az elmúlt harci napon a brit-amerikai repülők súlyos támadásokat intéztek Trier és Bingen pályaudvarai ellen, amelyek a német offenzíva hadtápján fekszenek.

Eisenhower tábornok, a nyugati szövetséges haderők főparancsnoka napiparancsot adott ki. Felhívja a csapatokat, tegyék meg a legnagyobb

erőfeszítést, hogy a németek újabban kezdett játszmáját a legnagyobb német vereséggé változtathassák.

Mint a londoni rádió jelenti, Angliában újabb katonai behívásokat

rendeltek el. Ezzel összefüggésben újra és alaposan átfésülik a különböző foglalkozási ágakat. Az újabb behívásokkal a brit hadsereget negyedmillió ujonccal erősítik meg.

Az angolok abban bíznak, hogy az Ellász-csapatok leteszik a fegyvert

LONDON, december 23. (Rádió) Hivatalos jelentés szerint Scobi tábornok, a görögországi brit erők főparancsnoka választ kapott az Ellásztól a forradalmi csapatok fegyverletételére vonatkozó jegyzékére. A válasz tartalma még nem ismeretes. Az üzenetet most fordítják angol nyelvre és a tábornok azonnal áttanulmányozza. A brit-amerikai tudósítók szerint az Ellász elfogadta Scobi tábornok feltételeinek legfőbb pontjait. Biznak abban, hogy az ellász csapatok leteszik a fegyvert és abbahagyják a harcot.

Az elmúlt 48 órában ütközet volt ellász csapatok és brit tankok között az Athénből Pyreuszba vezető főút mentén. A legutolsó jelentések szerint a britek Pyreusz kikötőjét teljesen elfoglalták. Londoni jelentés szerint az Ellász tüzérége néma maradt, amint megkapta a brit figyelmeztetést a harc beszüntetésére.

Papandreu görög miniszterelnök — ugyancsak londoni jelentés szerint — üzenetet kapott a krétai görög csapatok vezérértől, aki Kréta lakosságának bizalmát fejezte ki a kormány erőfeszítéseiről.

Tito marsall csapatai felszabadították Banja-Lukát

BELGRÁD, december 23. (Rádió) Jugoszláviában Tito marsall csapatai folytatják támadó hadműveleteiket a németek menekülési útvonalán. Az elmúlt 48 órában több helységet foglaltak el Boszniában, köztük Banja-

Luka fontos támaszpontot a Vrbaszfolyó völgyében. Távolabb északnyugatra, a Kozara-hegység északi lejtőjén Jablanicát érték el és jelentős német erőket kerítettek be.

zatok kormányzati egységtervezetét, s ez az időszerű program lehetővé teszi az erdélyi magyarság számára is a szabad felszabadítást saját érdekében az egymásravaló népek közös haladásában.

Vajjon a közös román-magyar-zsidó alapokmány emelkedett emberi értelme szerint összegegyeztetjük-e jogainkat mindig s mindenütt az emberi fejlődés közös érdekeivel? Nem

keresünk-e külön utakat és hátsó ajtókat? Nem lapulunk-e meg ott, ahol mind a magunk, mind a mások igazáért szólni kellene, s nem felelünk-e feleslegesen ott, ahol egy felelőtlen szó félreértésekre adhat alkalmat és sovinizmusra sovinizmust hergel?

Együtt élünk ezen a földön magyarok, románok, zsidók s a fasizmus romjain együtt akarjuk végre

felépíteni az igazi emberi egyetértés boldog világát. Öblös szavak, azok ványos karácsonyi szeretet-frázisok helyett ezért tegyük a kereszténység e nagy emlékező napján még inkább magunkévá a kiméltetlen harcot a fasiszta uszítások legrejtettebb lelki maradványa ellen is, hogy megtisztultan valóráválhassuk a megbékélés évezredek emberi álmát.

Balogh Edgár

Négy hónapja dul a harc a Kárpát-medence felszabadításáért

Malinovszki tábornagy csapatai szeptember első napjaiban léptek először magyar földre, mikor néhány órán belül elfoglalták az Uz-völgyi völgyzárát. Ettől kezdve folyamatosan tödült be a Vörös Hadsereg a székely medencékbe.

A Kárpátok hágóinak birtokban tartása nélkül a Kárpát-medence megvédése teljesen lehetetlen, ezért Hitler azt a rendeletet adta ki, hogy a Romániában szétvert német 6. és 8. hadsereg ellentámadással szorítsa vissza a benyomult román és szovjet csapatokat és védjen a Galac-Foksány-vonalban. Természetesen ez már túlhaladott intézkedés volt, hiszen akkor a 2. ukrainai arcvonal csapatai már Brassó és a Vöröstoronyi szoros felé közeledtek. Később még az is kiderült, hogy a németek nem is akarják tartósan védeni a Kárpátok vonalát, mert ehhez nem volt megfelelő erejük. Ezt azonban akként leplezték, hogy az összes parancsnokságot teljes létszámon tartották, de ezek alatt komoly csapat nem volt. Ezekkel a parancsnokságokkal vették át a vezetést a magyar seregtestek felett, melyek akkoriban alig több mint 20 gyenge hadosztályból állottak.

Kárpátján a magyar 1. hadsereg védett, Erdélyben a IX. hadtest állomásozott, melyet 2. hadsereggé szerveztek át. Mindkettő közvetlenül német parancsnokság alá tartozott. A magyar fővezérségnek csak egy pót-hadosztály állott rendelkezésére az egész Dráva-vonal védelmére, egy tartalékadosztály pedig a Bácskában. Lengyelországból visszahozott és különböző helyekről átcsoportosított egységekből alakították a később Nagy Arad és Arad környékén a 3. magyar hadsereg, melynek a vezetői az egységek teljesítőképeségét sem ismerték a nagy sietség miatt.

Mégis ebben a helyzetben rendelte el a német hadvezetés szeptember elején Kolozsvár irányából a Vöröstoronyi szoros birtokbavételére a támadást. Sokan magyar részről nem akarták elhinni ennek a tervnek az igazi célját és inkább arra következtettek, hogy az erdélyi magyar csapatösszevonások csupán arra szolgálnak, hogy így majd könnyebben lehet a háborúból való kiugrást és a német hadsereg elleni akciót megvalósítani. Egy ilyen tervnek a híre sokak előtt ismeretes volt.

Mindez azonban csak hiu ábránd maradt, mert ez a támadás szeptember 5-én mégis megindult, de már az első támadási cél elérése után

elakadt. Az utolsó erőt is bevetették. Ezután már csak a vereség következett.

A szovjet csapatok pedig elfoglalták a Székelyföldet és a Vöröstoronyi szoroson át a Maros völgyében egyrészt Kolozsvár felé, másrészt pedig Arad felé nyomultak előre, ahol szintén támadást indított a német hadvezetés, de csak Aradig és Temesvárig jutott el.

Új fordulatot az eseményeknek Nagyvárad elfoglalása adott, amely elyidőben Békéscsaba felől is nagy szovjet-támadás indult és két nap alatt felszabadította a Körös torkolatáig Békés, Csanád és Csongrád vármegye területét.

Temesvár felől az egyik hadsereg Belgrád felé nyomult és a Bánság birtokbavételével egyidejűleg Zentánál a Tiszán is átkelt.

Egy szovjet páncélos ék egészen Debrecenig tört előre Nagyváradtól és elvágta az Erdélyben működő német és magyar csapatok hátsó összeköttetését. Ezzel az egész hadműveleti helyzet új arculatot kapott és a legkisebb remény sem volt a harc további folytatására.

Ekkor adta ki Horthy Miklós kormányzó rádóparancsát a harcok megszüntetésére, mely, ha kellően elő van készítve, az arcvonalakat Bécs kapujáig tolna előre és a Kárpát-medence népei mentesültek volna a háborúval járó pusztításoktól. Így azonban egy kis réteg ragadta magához a hatalmat Szálasi vezetésével, mely saját életének megmentése érdekében — a nép pusztulása és szenvedései árán is — a hillerizmus mellett való harcot választotta.

Az események azonban tovább gördültek. Október 24-én már egész Erdély felszabadult, a Vörös Hadsereg Debrecenről Nyiregyházán át Tokajig nyomult előre és ezzel a Kárpátján védő 1. magyar hadsereg háába került. Ennek is meg kellett kezdenie a visszavonulást, ami Petrov tábornagy hadseregének erős nyomása alatt ment végbe.

Az egyetlen védelmi lehetőség a németek számára most már csak a Duna védelme maradt, vagy egy olyan ellentámadás, mely a Tiszán átkelt szovjet csapatokat visszanyomja. Ez utóbbi azonban teljesen lehetetlen volt, hiszen az állandó visszavonulás alatt a németek nagyon sok foglyot és halottat vesztek; a magyar csapatok pedig csak a nagy német terror alatt tudtak megfelelő ellenállást kifejteni, de nagy részük

így is át tudott a Vörös Hadsereg oldalára állni.

November 1-én Szegedtől északra a szovjet csapatok meglepetésszerűen átkeltek a Tiszán és előbb nyugatnak, majd északnak támadva, néhány napon belül megjelentek Budapest határában. Hogy a magyar főváros este nem következett be, annak valódi oka az, hogy Malinovszki tábornagnak előbb a két oldalát kellett biztosítani, mert abban az esetben, ha hadseregének zöme Budapest bevételével van elfoglalva, egy Dunántulról, vagy az Alöld északi péremhegységeiből kiinduló ellentámadás az egész hadművelet sikerét veszélyeztethette volna.

Ez a biztosítás azáltal következett be, hogy Tolbukin csapatai november 30-án átkeltek a Dunán és a Dráván, két nap alatt elfoglalták Pécsét, áttörték a Mecsek-hegységen és egy hét múlva már a Balaton déli partja is birtokukban volt, Budapest felé pedig egészen a 2. ukrainai arcvonal csapatainak magasságáig jutottak el. Ezáltal a Duna mentéről felszabadult erőkkel meg lehetett kezdeni az északi szárny biztosítását is, mely a nagyszabású, Vác irányában történt előretöréssel indult meg. Ez összefüggésben volt a Sajó völgyében indított támadással, mely megkerülve a hegységeket, olyan terület birtokába jutatta Malinovszki tábornagyot, hogy abból az irányból ellentámad sokkal már nem kell számolnia.

Ennek befejezése után a szovjet csapatok új sulypontot képezve ott és akkor használhatják fel csapataikat, ahol éppen akarják. A magyar főváros mindenestre bele fog márisni ezekbe a hadműveletekbe, hiszen Szlovákiát is legkönnyebb a Vág, vagy a Nyitra völgyében felfelé támadva elválni és az ott lévő német és a Kassa környékén beszorult magyar csapatokat bekeríteni.

A harcok sulypontja a mosiani hadműveletek után tehát ismét valószínűleg a Dunántul lesz, ahol a Weichs-hadseregcsoport fog igyekezni arra, hogy utat vágjon magának a Balkánról jövet Ausztriába. Ennek megakadályozása Tolbukin hadseregcsoportjának elsőrendű feladata.

Ha végigtanulmányozzuk a mellékelt vázlatot, úgy hamarosan kiviláglik az a tény, hogy mindig egy nagyszabású áttörés tudta az arcvonalakat előrelendíteni. Ilyen volt október elején az Aradtól és Nagyváradtól

kiinduló támadás, ilyen volt a november eleji duna-tiszaközi előnyomulás és decemberben a váci áttörés. Kiviláglik az is, hogy a szovjet hadvezetés módszeresen és csupán a hadászati helyzetet figyelemmel kísérve irányítja a hadműveleteket és nem hagyja magát befolyásoltni esetleges politikai sikerekért.

Ilyenképpen tekinti az eseményeket az, aki a hadvezetés művészetbeli részét szemléli, mint semleges megfigyelő, vagy gyakorlati vezető. Mi azonban nem vagyunk ebben a harcban kívülálló személyek, semleges nézők, hanem minden nap kíváncsian várjuk a Vörös Hadsereg újabb sikereiről szóló beszámólót, mert ha a Kárpát-medence népei nem tudták különböző okok miatt saját szabadságukat a német megszállókkal szemben kivívni, akkor e terület népeit csak kívülről lehet felszabadítani. És éppen a szovjet hadvezetés kiválósága adja meg nekünk a reményt arra, hogy nemcsak az egész németektől megszálított terület szabaddá válik, hanem a megszállást létrehozó és a népeket egymásra uszító okok is meg fognak szünni.

Háborus karácsonyt ülnek ma az egész világon. Karácsony estéjén mindenütt fellobban a szeretet lángja. Csatazaj, békevágy és szeretet ünnepe — milyen ellentétek! De gondoljuk meg, hogy mennyi könny, szenvedés és pusztulás maradt volna el, ha Magyarországon nem üti fel a fejét a fasizmus! Ne ringassuk magunkat csalfa ábrándokban. A jobb jövő kialakítása mindenkor kemény embereket kívánt meg, akik a cél szeretete érdekében harcolni is tudnak.

Homonnay Hugó

Erdel Ferenc a magyar parasztmozgalomról

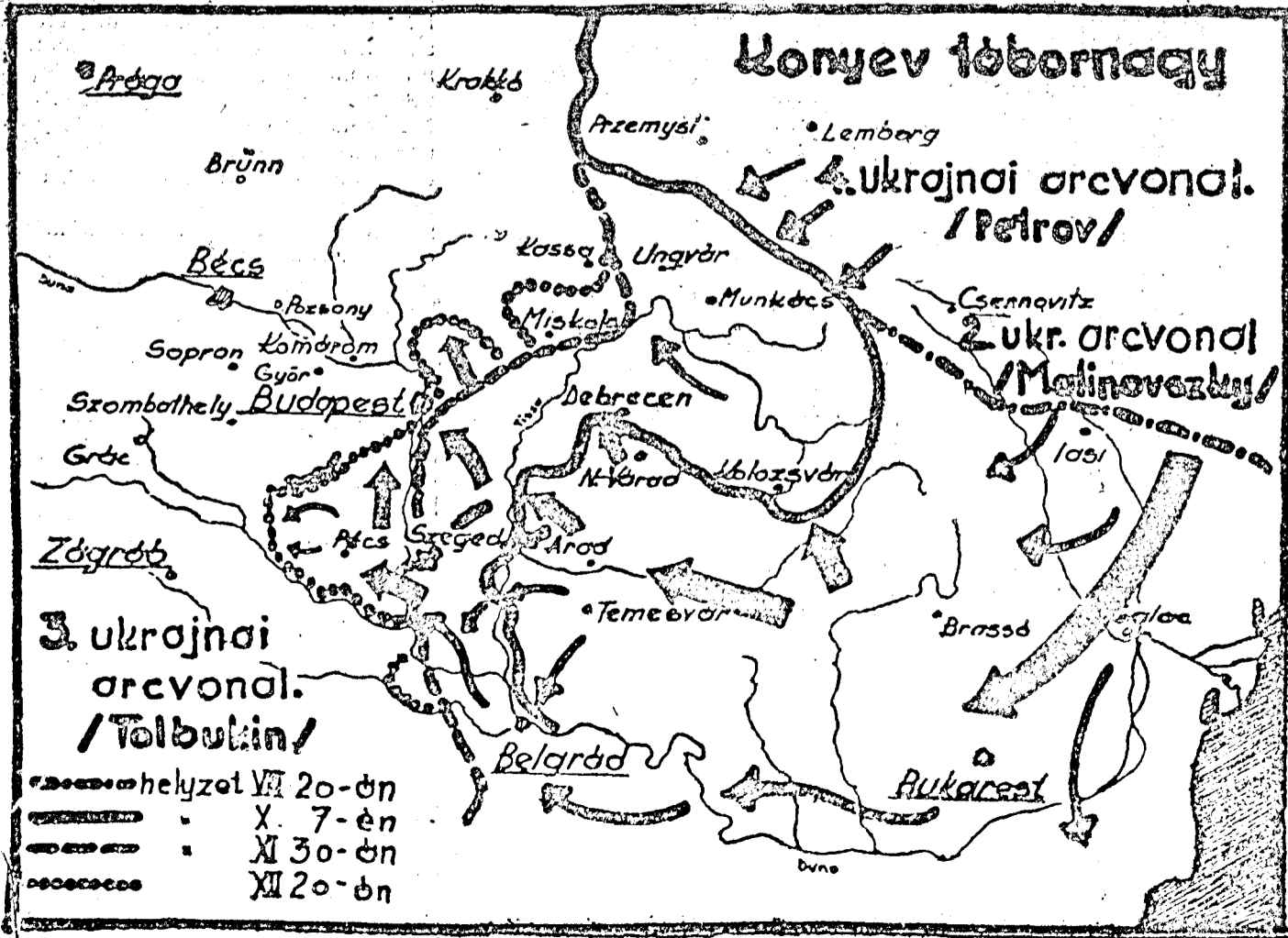
DEBRECEN, december 22. Erdel Ferenc, az Erdélyben is jólismert társadalomtudományi író és falukutató, e napokban több szegedi magyar demokrata politikus kíséretében meglátogatta Debrecenét és az újjászervezett magyarországi Nemzeti Parasztpárt munkájára vonatkozólag a következő érdekes nyilatkozatot adta a debreceni Néplap szerkesztőjének:

— A Nemzeti Parasztpárt nem új fogalom. Már 1939-ben alapítottuk meg Kovács Imrével, de a m. kir. csendőrség és rendőrség megakadályozta, hogy nyíltan szervezkedhessék. A párt tulajdonképpen a „Szabad Szó” című hetilapon keresztül dolgozott az új, demokratikus Magyarországért. Szerkesztői üzeneteink, melyeket Szabó Pál, Kovács Imre és mások vezettek, pótolták a nyílt pártéletet. A március 19-i gyászos események után pártunk is résztvett az illegális munkában és a Magyar Front tagjaként azon volt, hogy erősítse a magyar függetlenségi mozgalmat.

— Tud-e valamit Bajcsy-Zsilinszky Endréről és Kovács Imréről? — kérdezte az újságíró.

— Bajcsy-Zsilinszkyt a hillerista hóhérok halálra ítélték — válaszolt Erdel Ferenc. Hogy hol van, sikerült megmenekülnie a halálos veszedelemből, nem tudjuk. Kovács Imréről sem tudok sajnos többet. Remélem azonban, hogy épségben fogjuk viszontlátni a magyarságnak ezeket az értékes fiait.

Erdel Ferenc debreceni nyilatkozata a magyarországi demokratikus parasztmozgalom feleledéséről Erdélyben is nagy érdeklődésre tarthat számot.

Karácsony a kolozsvári börtönben

Bármily hihetetlennek is tűnik sok széplelkű polgár előtt, a karácsonyt börtönben is el lehet tölteni, mint ahogy sok száz és ezer antifasiszta ott is töltötte el az elmúlt esztendő reakciós román és magyar kormányai alatt. És nem is egy, de sok-sok karácsonyt töltöttünk ott; fiatal életünk elrabolt éveit.

Csak egyről, a legutolsóról akarok szólni, amelyet egy év előtt közel hetvenedmagammal töltöttem el itt a kolozsvári ügyészségi fogházban.

Ebben a fogházban legfennebb egy évig terjedő büntetést lehetett „leülni”. Hogy mi 2, 5 és 10 éves ítéletekkel mégis itt ültünk, annak az a magyarázata, hogy a hírhedt Piacsek—Zalán és társai ötóstanácsa által elítelt erdélyi kommunisták majdnem kivétel nélkül semmisségi panaszt jelentettek be s így csak biztonsági őrizetben levő előzetes letartóztatottak voltunk.

Közeledett a karácsony és egy kis változatosságot hozott egyhangú életünkbe.

Vártuk a hazai csomagot, amely pár napra eszünkbe juttatta jobb és bősegebb falatjaival az emberibb életet, az otthon melegét. Nagy dolog ez, mert hiszen évenként csak hatszor, a legnagyobb egyházi és nemzeti ünnepek alkalmával volt megengedve az élelmiszer-csomag 5 kilós súlyban.

Vártuk az ünnep napjait, amikor két-három napra azok a barátaink is bentmaradtak a zárkában, akik máskor egész nap a cipész, szabó vagy asztalosműhelyben dolgoztak havi 5—6 Pengős bérért. Vártuk, hogy pár napra együtt lehessünk velük és beszélgethessünk velük.

A fogház értelmesebb elíteltjeivel hagyományosan rendezett karácsonyi ünnepély próbái, a konyhából szárnyrakelt hírek, hogy tudniillik ünnep első napján mákos laska lesz, mind-mind izgalmas várakozással töltötték el mindnyájunkat.

A kommunista zárkákban nagy volt a készülődés. Kulturbizottságaink és G. H.-saink (a mindnyájunk élélmé felett rendelkező és azt elosztó gazdasági megbízottak) meglepetésekre készültek.

Ünnep estéjén a körbefutó folyosók korlátjára támaszkodva szorongtunk, hogy a folyosó végén föllállított színpad kezdetleges fogoly-szereplőit lássuk-halljuk. Minden szám sikerült. Minden szereplőt tomboló tapsal jutalmazott a hálás közönség. Pedig a györgyfalvi lány olyan harsogó recsegéssel énekelt a vegyeskarban, hogy az alkalmi karnagy végül is már nem piánót, hanem teljes hallgatást intett neki. Viszont az „Ott ahol zúg az a négy folyó...” — refrént oly kellemes hangon énekelt Böske, a kis utcai lány, hogy osztatlan sikert aratott.

Mikor a műsor után bementünk a zárkába, már várt ránk egy-egy csajka mákos laska. Sajnos, egészen kihűlt már, de azért jóízűen elfogyasztottuk.

Másnap, mindjárt a félórás reggeli séta után, megkezdődött zárkánkban az ünnepi program. Politikai beszámolóval kezdődött. Most is emlékszem még az egyes szakaszokra: „Kievtől nyugatra a szovjetcsapatok hatalmas támadással áttörték a német vonalakat. A teheráni értekezlet eredményeként teljes az egyetértés a Szovjet és az angolszász hatalmak között. Közös elhatározásuk szerint a fasisztákat és haborus bűnösöket ott vonják felelősségre, ahol bűneiket elkövették. Románia kiüríti Transznisztriát. Churchill mondja, hogy 90 napon belül meg lesz a második front. Szovjet-partizánok, Tito marsall szabadságharcosai, olasz, francia, norvég, lengyel és más hazafiak támadják a német utánpótlást.” Az előadó fellelkesült s így végezte beszámolóját: „Közeleg a felszabadulás órája! Elvtársak! Tanuljunk, hogy taníthassunk majd másokat: munkás és földműves testvéreinket. Készüljünk fel a ránk váró feladatokra.” (Kétszer abba kellett hagyni a beszámolót, mert az ajtónál fülöző elvtársunk az ór lépteit hallva, csendre intett.)

Délután könnyebb program következett. Két zárkában a vallás eredetéről, történelmi fejlődéséről és szerepéről indult vita s több mint egy hétig fog-

lalkoztatta e zárkák lakóit.

Egy másik zárkában „Ifjúság, szerelem, család” címmel szerveztünk kollektív előadást olyanformán, hogy e témát éppen 14 kérdésre osztottuk fel és mindenikünk kifejtette nézeteit 1—1 kérdésben. Azután jött a vita, amikor mindenki elmondta véleményét, kritikáját az elhangzottak felett. Ez a vita is eltartott négy napig. Végre is 70 antifasiszta új ismeretekkel, szociálista szellemmel gazdagodva tekintett olyan kérdésekre, amelyek a márnak, de talán még a holnapnak is előítéletekben gazdag, kényes kérdései.

Sietnünk kellett ezekkel az alkalmi karácsonyi témákkal, mert ezek kedvéért megszakítottuk addigi tanulásunkat, olvasmányainkat. A magyar ipar fejlődése napjainkig, Erdély népei és történetük, a magyar földkérdés, Erdély népeinek közös harca a földért és szabadságért, Budai Nagy Antal, Horea, Cloșca és Crișan, valamint a politikai gazdaságtan alapvető problémái mind sorra kerültek és alapos tanulmány tárgyát képezték a börtönben.

Azt gondolhatná valaki, hogy eltértem a tárgytól. Nem! Így töltöttük a karácsonyt egy évvel ezelőtt a kolozsvári törvényszéki fogházban. 14 ember részére csak 8 ágy állott rendelkezésre s öt kiló fával „fütötték” be zárkánkat karácsony napján is. Hivatalos engedély szerint pedig csak 15 percig éghetett a villany egy-egy végtelennek tűnő téli estén.

És mégis... vagy talán éppen ezért?... emberek voltunk és emberebbé váltunk gyűlöletünkben és szeretetünkben egyaránt.

Mert az elmúlt évek, ezek a karácsonyok a nyirkos, hideg börtönfalak között megtanítottak gyűlölni kegyetlenül mindent és mindenkit, aki részese volt népeink nyomorának, határtalan szenvedésének és pusztulásának.

De éhezve-fázva megtanultuk szeretni is határtalanul a mindig és mindenhol dolgozó, alkotó embert, aki minden fejlődésnek alapja és teremtője.

Simó Gyula

ADY ENDRE:

A nagyranőtt Krisztusok

Eső után a buja gombák
S mint Florenceben a májusi virágok,
Ugy születnek szent garmadával
Mostanában az új és új világok.

A Bibliának egy világa
Milyen lassú, tétova kézzel készült
S ma egy-egy új világ mily készen
Ugrik ki terhes, tizes emberészből.

Bethlehem térs csillagának
Híre maradt csak, se hamva, sem üszke.
De ezernyi fényes csillagra
Az ember-agy lobogóját kitézte.

Az Élet egy elgondolása,
Egy dal, melytől egy csúf óránk megsempült,
Teremtés volt a lelkeinkben,
Újra-újra egy-egy új világ épült.

Repülő, lürem gépmadárnak
Istenkísértő, bátor, büszke szárnya
Vallja: Emberé a teremtés
S Isten csak egy megócskult koronája.

S mert halhatunk bármelyik percben
S célunk mégis az örökkévalóság,
Minden igaz ember ezért hős
S az emberszívben van a legtöbb jószág.

Tömjénbűzös, gaz korszakokban,
Mikor ölték, raboltak Krisztus-hítben:
Akkor is az emberben maradt meg
Egyedül és legtisztábban az Isten.

S az emberszívben mind tisztábbak,
Boldogabbak, kedvesebbek a lángok
S miket teremt a vágyó ember,
Egyre szebbek az új és új világok.

Egyre erősebb a nagy Szándék,
Hogy az Istent ne szavakban vitassák,
De adassék meg az embernek
Itt a földön minden szépség, igazság.

Egyre többen hisszük és valljuk:
Kenyér jár nekünk a ránk-dobált köért
S nem-magunkért mind többen küzdünk:
A leendőért, az ékes Jövőért.

Érezzük növekvő lelkünkben
A Lehetellent legyőző hatalmat
S hogy egykor eggyé egyesülnek
Az új világok, az új birodalmak.

Egy lesz majd millió világból,
De ez az egy minden örömmel teljes
S ez a szegény Siralom-Völgye
Mindenkinek kedves, jó lakóhely lesz.

Kik most élünk, mink is örüljünk,
Bár utódinknak fog Niennyország jutni.
Ez a miénk szíveink által,
Bennünk ragyog, el, mert mi gondoltuk ki.

Karácsony van, Krisztusok járnak,
Nagy hadakban és nagyranőtt Krisztusok,
Zengjen a dalod, szent Korongás
S te nagy Egy-Világ, zengjen a himnuszod.

Józsa Béla-Athenaeum

Amikor a Munkás Athenaeumot fel-támasztottuk és Józsa Béla emléké-nek áldozva róla neveztük el — Józsa Béla a bécsi döntés előtt eltelt két évben legális munkájának legnagyobb részét ebben az egyesületben fejtette ki — az a cél lebegett a szemünk előtt, hogy felelősszük azokat a munkás- és tömegmozgalmi kulturális hagyományokat, melyeket ez az 1938-ban alakult egyesület jelentett Kolozsvár életében.

A kényszerítő körülmények miatt abban az időben a Munkás Athenaeum nemcsak kulturális, hanem politikai és társadalmi tömegmunkát is jelentett. Itt csináltak a fasiszmus ellen irányuló tömegakcióktól kezdve a napközi otthonokig mindent. Mindenki itt dolgozott abban az időben, aki a munkásmozgalmakban tevékenykedett.

Vajjon ma mi a feladata a Józsa Béla Athenaeumnak? Az új körülmények lehetővé teszik, hogy már ne általánosan politikai, hanem ki-zárólag kulturmozgalom legyen. Egyszerű szavakkal kifejezve célunk az, hogy mindnyájunk életét szebbé és tartalmasabbá tegyük. A tudományok népszerűsítésével akarjuk lehetővé tenni, hogy a világot, ember-társainkat, önmagunkat és ezeknek egymáshoz való viszonyát megismerjük.

A művészetek népszerűsítésével az Athenaeum lehetővé akarja tenni, hogy életünk szépségeit és furcsaságait meglássuk, hogy lelkünk és szellemünk minden szunnyadó lehetőségét kivirágoztassuk. Tanuljunk meg élvezni a könyvet, tanuljunk meg kifejezni örömeinket és bánatainkat, tanuljunk meg szabad időnket úgy felhasználni, hogy érdemes legyen élni. Egyszóval az Athenaeum kulturát akar adni és teremteni.

A múltban a fasiszmus csak egy szűk rétegnek adta meg a lehetőséget, hogy hozzájusson a kulturához. De ezek sem mertek a dolgok mélyére nézni, mert féltek, hogy beleszédülnek saját lelkiismeretlenségük örvényébe. Ma kiméltlen harcot kell indítsunk a butító és el-tompító daridók és detektívregények ellen. Ma lehetővé kell tennünk, hogy mindenki tisztán lásson. Ma new fájdalomcsillapító, hanem orvos-ság és gyógyulás kell az emberiségnek.

Ehhez az új világhoz vezető utat mutatja a Józsa Béla-Athenaeum. Nemcsak tömegeket nevel, de őket a kultúra teremtésére is ösztönzi. Nemcsak művészeket fogunk szerepeltetni, de megmozgani az embereket, hogy maguk vegyenek részt és szervezzenek zenekarokat, dalárdákat, szavalókórusokat, műkedvelő színpadot, kölcsönkönyvtárakat. Kikeresni a tehetségeket és számukra fejlődési lehetőséget biztosítani, az ifjúságot és gyermekeket megtanítani az igazi haladó művészet megértésére és szeretetére, mindez és még sok más az Athenaeum programjába tartozik.

Segítségre pedig gyakorlatilag mindenki úgy lehet, hogy minden szakszervezet, minden nagyobb üzem Athenaeum-bizottságot alakít. Ebben a bizottságba bevonhatják az üzem vagy szakszervezet könyvtárosát, a színjátszás iránt érdeklődőket, a demokratikus sajtó munkástevelőzőit, a dalárdisták legjobbjait, nőket és férfiakat egyaránt. Nemkülönbön alakítsanak Athenaeum-bizottságot az egyes városnegyedekben is, hogy ezek a kerületi Athenaeum-bizottságok törődjenek vándorkönyvtárak létesítésével s idejében hívják fel a figyelmet az új és jó könyvekre, meg az előadásra kerülő jó színdarabokra, hangversenyekre. Segíteniük kell kiadványaink, demokratikus folyóirataink terjesztésében.

Kulturszervezetünk keresztül-kasul be kell, hogy halozza a város minden lakóját és legeldugottabb kis utcáját, meg műhelyét is. Így valóban elmondhatjuk, hogy kulturszervezetünk méltan viseli Józsa Béla nevét.

Farkas Mária

A szakszervezetek

A munkásság tömegmozgalma már több, mint egy évszázada a szakszervezeti mozgalom. A kialakulásban levő munkásosztály igen hamar rátalált azokra a szervezeti formákra, amelyek alkalmasak voltak nemcsak munkabér- és munkaidő-kérdéseik tisztázására, hanem társadalmi és politikai követeléseik kiharcolására is. Ez a harc természetesen kemény és kegyellen volt.

A századfordulót megelőző és követő évtizedben rakják le a munkásmozgalom uttorói és utkeresői mai szakszervezeti mozgalmunk alapjait. Nyomdászok, kőművesek, asztalosok, cipészek, szabók és lakatosok az előharcosok.

Az első világháborút követően Magyarországon kibontakozó szakszervezeti mozgalom — kettészakadása ellenére is — nagy harcokat szervezett meg Erdélyben. Temesvár, Nagyvárad, Arad, Kolozsvár, a Marosvölgye e nagy harcok színhelyei. Kiben ne élne élénken a kolozsvári vasutasmozgalma 1932—33-ban, a Dermatisták nagy sztrájkja néhány évvel később, vagy a köztársasági Spanyolország melletti általános rökonstszenv-sztrájk és gyűjtés 1937-ben? Ezeknek a harcok hagyományoknak azonban csak akkor van értékük, ha azért idézzük azokat, hogy példakép felhozva folytatóik legyünk. Folytatói az építő harcnak, a magyar és román munkások közötti testvériség elmélyítésének, a munkások, földművesek, tisztviselők és értelmiségi rétegek egymáshoz való közelebbhozásának, a dolgozók közötti nemzetközi szolidaritás fokozásának,

S ha most egy pillantást vetünk az alakulásban és forrásban lévő szakszervezeteinkre, örömmel kell megállapítanunk, hogy jó uton haladunk. Itt-ott még csetlünk-botlunk, de az általános irányvonal helyes.

A szakszervezeti mozgalom egysége tökéletesnek mondható. Pártpolitikai kérdések vagy kizárólagosságra való törekvés a vezetésben sehol sem merülnek fel. Az egész munkásosztály a szervezeti egység alapján áll. A szervezeteket mindennél az osztályharc gondolata hatja át, az osztályharc értelmezésének helyes módja pedig a szervezett dolgozórétegek érettségét bizonyítja. Az osztályharcot ugyanis a munkásság dialektikus világnézetének megfelelően nem mechanikusan értelmezi, hanem a jelentősebb történelmi adottságokhoz szabja. Ennek megfelelően ma harcot elsősorban a fasizmus ellen, a demokrácia megteremtéséért, az üzemi bizottságok teremtését ellenőrző szerepének biztosításáért, a termelés fokozásáért folytatja. Nem adja fel az osztályharc gondolatát, nem működik együtt a nagytőkével, de összefog és hajlandó együtt harcolni mindenkivel, aki tényleg antifasiszta és demokrata.

Örömmel állapítjuk meg, hogy nemcsak a munkásságnak a maga osztályán belüli egysége valósult meg, de kiépülően van minden bérért dolgozó rétegnek: köztisztviselőknek, magánalkalmazottaknak, tanároknak, postásoknak is a teljes — szervezeti és ideológiai — egysége a munkássággal.

A szakszervezetekben a félévszázados hagyomány szellemében semmiféle különbség nincs nemzetiségi vagy vallási alapon. Magyarok, románok és zsidók testvéri egyetértésben dolgoznak közös ügyük érdekében és készülnek arra a napra, amikor lehetővé válik számukra a világ minden dolgozójával való összefogás.

Nem mondhatjuk, hogy a szakszervezetek már mindent megoldottak és mindent tökéletesen csináltak. De azt igen, hogy mindent meg akarnak oldani és mindent tökéletesen akarnak csinálni. S a célkitűzéseket meg fogják valósítani, mert természetesen az egész emberiség javáért dolgoznak, abban a szellemben, amelyet Marx, Engels, Lenin és Sztalin állított meg számukra.

Jordáku Lajos.

A Központi Tanácsadó Testület bukaresti küldöttei beszámoltak utjukról

A pénteki közgyűlésen javaslat hangzott el egy északerdélyi demokratikus konferencia összehívására

KOLOZSVÁR, december 24. A Nemzeti Demokrata Arcvonal kolozsvári Központi Tanácsadó Testülete december 22-én délelőtt a volt Nemzeti Bank épületében közgyűlést tartott. A közgyűlésen Dán István városi tanácsnok elnökölt. A gyűlésen elhangzottakról a Testület hivatalos jelentést adott ki, melyet az alábbiakban teljes egészében közlünk.

„A Nemzeti Demokrata Arcvonal Központi Tanácsadó Testülete december 22-i ülésén a következő határozatokat hozta:

Az ülés megtárgyalta a Román Demokrata Szövetségnek a Nemzeti Demokrata Arcvonalhoz (NDA) intézett levelét, amelyben egyrészt a örendelkezési törekvési vádjával illette a NDA északerdélyi képviselőit, másrészt viszont előadta védekezését a NDA azon vádjával szemben, mint hogyha elkülönülési politikát folytatna. A Román Demokrata Szövetség kijelenti, hogy bár nem vehet részt a Tanácsadó Testület december 22-i ülésén, bizonyos — ezután megbeszélendő feltételek alapján — hajlandó együtt működni vele.

Tudor Bugnariu polgármester, a Hazafiak Szövetségének képviselője, emlékezteti a gyűlést a múlt ülésen tett amá kijelentésére, hogy a Román Demokrata Szövetség értelmetlen halogató és antidemokratikus politikát folytat és már akkor előre bocsátotta, hogy ez a szövetség valószínűleg a fenti, most felolvasott választ fogja adni. Kéri az együttműködés végleges elutasítását.

N. Goldberger, a Kommunista Párt északerdélyi tartományi titkára ismereti háromhetes északerdélyi útját. Északerdély tíz megyéjéből hat megyében sikerült a demokrata erők között az együttműködést megteremteni. Feltétlenül szükségesnek találja az összes északerdélyi demokrata erők együttműködését, ha ezt mindenki valóban és őszintén kívánja.

N. Goldberger megállapítja, hogy Északerdély — akaratától függetlenül — magára van utalva és gazdasági, továbbá szállítási kérdéseinek nagyrészt önmaga köteles megoldani. Hangsúlyozza, hogy Északerdély ezen különleges helyzetének az okozói elsősorban azok a gárdista-legionárius rablóbandák, amelyek működésükkel a fegyverszüneti feltételek végrehajtását akadályozzák és az erdélyi népek békés együttműködését zavarják. Ugyanezt teszik — és nem utolsó sorban — azok a nyilas és imródysta elemek is, akik magatartásukkal ezt még jobban kihívják.

Beszámol arról a politikai tájékoztatásról, amelyet Északerdély különböző városaiban tapasztalt. Felvilágosításait mindenütt örömmel fogadták. Közli, hogy Északerdély legnagyobb részében a szakszervezetek és a Kommunista Párt már megvannak szervezve. A szakszervezetek nagy igyekezettel készülnek a jövőre, január első felében megtartandó bukaresti kongresszusra. A Kommunista Párt a demokrata erők együttműködésének létrehozásán és a demokratikus közigazgatás megszervezésén fáradozik. E munkájában a Kommunista Pártot több helyen a Magyar Népi Szövetség, az Ekések Frontja és a Népvédelmi Egyesület támogatják. Ezt a munkát egyes megyékben a központi irányítás hiánya késlelteti. Javasolja egy északerdélyi demokratikus konferencia összehívását, amelyre a Román Demokrata Szövetség meghívását is szükségesnek tartja. Ezzel kapcsolatban indítványozza, hogy a NDA tegyen még egy utolsó kísérletet arra nézve, hogy a Román Demokratikus Szö-

vetséget — ha az tényleg harcolni akar a demokráciáért — a közös munkába bevonhassák. Beszéde végén hangsúlyozta, hogy a Központi Tanácsadó Testületnek elől kell járnia a Vörös Hadsereg megsegítésében is. Felhívja tehát a hatóságok képviselőit, hogy erőszaktetésüket ebben az irányban fokozzák.

Laurentiu Curea püspöki tanácsos, az Ekések Frontjának képviselője, tiltakozását fejezi ki a Román Demokrata Szövetség alaptalan vádjai ellen.

A közgyűlés az ajánlott írásbeli felhívást több felszólalás után kisebb módosításokkal elfogadja és Lakatos Istvánt, valamint Vescan Teofil dr.-t küldi ki, hogy a Román Demokrata Szövetség meghívott kiküldöttjeivel a minimális együttműködési programra vonatkozólag megegyezzenek. Est a tárgyalást december 27-én reggel 9 órakor a Központi Tanácsadó Testület helyiségében tartják meg.

Vescan Teofil dr. kijelenti, hogy nem akar többet a Román Demokrata Szövetséggel tárgyalni és csak a közgyűlés kifejezett utasítására vállalja a kiküldetést. Az Ekés Front kérésére a tanácskozáson L. Curea is részt vesz.

Ezek után Jakab Sándor és Lakatos István számolnak be bukaresti kiküldetésük eredményéről. A kormány Északerdély támogatását őszintén megígérte. Egyedül a lej és a pengő viszonyára vonatkozólag nem tudtak döntést elérni. A Népvédelmi Egyesület segítségére tíz napon belül meg fog érkezni Északerdélybe.

Az ülés e jelentést tudomásul vette. A Központi Tanácsadó Testület adminisztratív titkárául Einhorn Emil alkalmazását egyhangulag elfogadta. Teendőit az elnökség fogja megállapítani.

A Testület elvi jelentőségű beadványokat mindennap 9—12 óra között fogad el. Purifikációs kérdésektől eltekintve, személyi ügyeket csak akkor tárgyal, ha azok elvi jelentőségűek. Minden beadványra négy héten belül válaszol. A különböző tisztogató bizottságok munkájának összehangolására és felülvizsgálására egy öttagú bizottságot küld ki, amelynek tagjai: dr. Neumann Jenő, dr. Sárly István, Russu Gheorghe, dr. Vescan Teofil és Wolf Sándor. A Testület a most kinevezett bizottság figyelmét felhívja arra, hogy különös szigorral járjanak el a lanyhán működő bizottságok felülvizsgálásában.

A fellebbviteli tisztogató bizottság első ülését karácsony első napján déli 12 órakor tartja, ezáltal is ki akarván hangsúlyozni ünnepélyes és komoly tisztogató jellegét.

A Központi Tanácsadó Testület Pogăceanu Vasile vármegyei vezetőtitkárnak megbízást ad, hogy — mint hivatalos megbízottja — az összes hatóságok és magánosok előtt a Testületet képviselje. Helyetteseként Lakatos Istvánt jelöli ki.

Ezek a delegátusok a Testület utasításai alapján fognak eljárni, vagy pedig intézkedéseikre utólag fogják kérni a testület jóváhagyását. A Testület minden működésükért teljes felelősséget vállal. A Testület intézkedéseit a következő formában fogantatják: „A Központi Tanácsadó Testületől kapott megbízásunk alapján javasoljuk a főispán (polgármester) urnak a következő rendelkezés kiadását:...”

A Testület ügyvitelét és levelezését az elnökség látja el.

A gyűlés jóváhagyja, hogy az Egyesült Szakszervezetek hét taggal legyenek képviselve a Központi Tanácsadó Testületben, továbbá, hogy a Szakszervezetek nőmunkás csoportja, valamint az ifjuság egy-egy

helyet kapjanak. Utasítja a különböző ifjusági szervezeteket, hogy egyezzenek meg kiküldöttjük személye tekintetében.

A Testület jóváhagyja azt a jegyzőkönyvet, amelyet megbízottai az egyetemi kérdés folyamatban lévő vizsgálatairól felvettek.

A Testület elhatározza, hogy ajánlani fogja a városi, jelenleg nem megfelelő ideiglenes bizottság felosztatását és helyette egy új bizottság megválasztását.

A Testület javasolja, hogy az Elnökség terjessze a jogügyi bizottság elé a főispáni hivatal beadványát, amelyben az alábbi kérdésekre vonatkozólag kérnek véleménynyilvánítást:

1. Kik tekintendők háborus bűnösök? Kik bűnösök az együttlako népekkel és munkásszervezetekkel szemben tanúsított demokrateellenes magatartásuk miatt? 3. Van-e a fenti cselekményekre alkalmazható törvényes rendelkezés? 4. Általában mi az álláspont ebben a kérdésben a bűnösök elleni bünvádi eljárás megindítása végett?

A főispáni hivatal kérésére a Testület a jogügyi bizottság elé utalja a magyar miniszterelnökség 1440—941. M. E. számú rendeletének hatályon kívül helyezésének kérdését és az azt helyettesítő javaslat tanulmányozását. Felhívja a bizottság figyelmét a javaslat sürgősségére.

A politikai rendőrség egyes tagjainak kérésére, hogy vadásztársaságot alapíthassanak, megállapítja, hogy ilyen engedélyt csak a katonai hatóságok adhatnak.

A Testület elhatározza, hogy az egyes bizottságok december 27-én reggel fél 9 órakor tartanak ülést, míg a legközelebbi teljes ülés december 29-én fél 9 órakor kezdődik. Ez a jegyzőkönyvi kivonat minden érdekelt felé előt hivatals közleménynek is tekintendő, amelyet — az érdekeltek kérésére — bárki írásban is megkaphat.

A Központi Tanácsadó Testület elnöksége

Milyen iparra vállalkozunk!

A háború együtt jár a szegénységgel. Addig jól bevált pénzkereseti források apadnak el hirtelen, de ezek helyett újabbak is törnek fel. Csak meg kell látni, meg kell találni őket és máris dől a pénz. Ezenkívül nagy szolgálatot tehetünk embertársainknak, iparunknak, kereskedelmünknek, még senki sem kért engedélyt például zseblámpaelem és zseblámpadinamók készítésére. Előreláthatólag egyelőre még tartani fog az elsőtités, nagy kellendősége lenne az elemeknek.

A közlekedésben autó-, kocsis- és lóhiány van s lesz is jóideig. Igen nagy lehetősége kínálkozik a nyugati nagy városokban már gyakorlatilag meg is valósított kerékpárforgalomnak, kerékpárvontatónak, triciklinek.

Az elsőfoku iparhatóság ilyen közhasznú és hiánypótló ipari munkák megindításához azonnal kiadja az iparendedélyt és a kezdeményezőknak mindenképpen segítségére siet.

A szállítás is sok nehézségbe ütközik. A helyi vasüzemeknek kellene berendezkedniök mezőgazdasági eszközök gyártására. Az eke, vasvilla, ásó, kapa kelendő.

Az autókra szerelhető szengenerátorok készítése, faszénrel táplálható lámpák tervezése és készítése is pompás kereseti forrás lehetne.

Irók a szabadságta alatt

Pusztában bujdosunk, mint hajdan
Népével Mózes bujdosott,
S követte, melyet Isten küldött
Vezérül, a lángoszlopot.
Ujabb időkben Isten ilyen
Lángoszlopoknak rendelé
A költőket, hogy ők vezessék
A népet Kánaán felé.

(Petőfi: A XIX. század költői)

Madách jegyzetei közt olvashatjuk: „A hazafiság csak a magyarnál lehetett költői principium, mert más népek e küzdést a lét s nem lét közt nem ismerik”. Az Ember Tragédiájának írója évezredekben gondolkozott, mélyre és messzire látott. Ebben a megállapításban nemcsak a magyar költő tragikumát jellemezte, hanem a magyar népet is, melynek sorsa költőit minden korban egyszersmind a lángoszlopság szerepére „kárhoztatta”. A költő nálunk sokszor éppen olyan törvényszerűség szülöttje, mint a szabadságért fegyvert ragadó paraszt, kurtanemes, vagy akár főrendi, s nem véletlen, hogy Petőfit is e haza szülte, Petőfit, ki költőnek s szabadsághősnek oly hiteltel vegyülete volt. De igaztalanok volnánk, ha a madách-i alorizma „csak-ját nem változtatnók „leginkább”-ra. Hiszen vannak s éppen szomszédaink között is, hasonló jellemzésre igényt tartó népek; utóvégre ugyanez például a román irodalomról is megállapítható. Azonban egyik nép sem vívódott-vergődött a mienkéhez fogható állandó kettősségben, azaz tán egyiknél sem mutatható ki ilyen kirívó egyidejűségben a szabadság iránti elemi vágyódás, de ugyanakkor az elnyomás középkorai konok, vaskezű akarata is.

Ezért a kettősséget — mely évszázadok folyamán kisebb-nagyobb eltérésekkel tarkítva, szinte egyforma erőviszonyokkal tartja magát — viseli a magyar költő a hazafiság és vértanúság töviskoszorúját. S küzdelme nemcsak egyrétű és egyirányú, nem csak egy bizonyos idegen hatalom (német, török, vagy egyéb) zsarnoksága ellen bont zászlót, hanem sok esetben saját nemzetét, esetleg, mint Ady esetében, egyenesen saját osztályát ellen — talán éppen az elnyomott másnemzetbeliek érdekében. „A zsarnokoskodó nép nem lehet szabad” — írja Madách, a történelem forgandóságának ismeretében, mely egyik napról a másikra elnyomóból elnyomottat csinálhat. S tán ilyen veszedelemérzésből fakadnak a Medgyes Lajos-féle Jószozatok, ilyenkor A Duna Vallomása, a Magyar Jakobinus Dala (... Hiszen magyar, oláh, szláv bánat Mindigre egy bánat marad...), vagy József Attila A Dunánál című hatalmas, modernhangolási középeurópai himnusza.

Vajjon tudna-e felmutatni a szomszédnépek irodalma hasonló tartalmu és célzatu verseket? S ha nem, hogyan lehet, hogy éppen csak a magyar költők és — Budai Nagy Antaltól kezdve — magyar szabadsághősök programjában találkozunk velük? „Dunamedencei hivatástudat”, martinovicsi, kossuthi szép konföderációnak történelmi tudással megalapozott ábrándja lappang-e mögötte, vagy csak ama fenti kettősség folyomány, azaz: nem más, mint a vezetőréteg bünei ellen tiltakozó jobb magyar lelkiismeret-e?

Van magyar költő, akit a szabadság, a felvilágosodás vágya avat költővé — Batsányi, Petőfi, Ady és József Attila is ilyen — más éppen költői mivoltánál fogva, már mint kész költő esz a szabadság bajnoka. A öltésznek fájdalom a szülőanyja; s hogyne születnek sok költő ottan, ahol ilyen sürű a emberi szenvedés? Mert a költő természetrajzához tartozik, hogy mindig a sz. n. edőkkel, nyomorultakkal vállal szolidaritást. S ráadásul majdnem minden költő „kifog” egy olyan korszakot, mely hirtelenséggel ráparancsol, hogy az eddigi „cicorászás” helyett vadabb fáj-

dalommal verje lantját. Még a leg-halkabb, nektárral és ambróziával élő rokokóléleknek is — lásd Csokonait — mihelyt kora ezt parancsolja, hangot kell változtatnia; de jó példa erre Reményik Sándor is, aki alkata szerint eredendően elefántcsonttoronybeli lélek, akár Rilke — s Erdélyben, ime, a kisebbségi fájdalom költője válik belőle.

1848-ban egyetlen forradalom volt a világban: a Szabadság, Egyenlőség Testvériség hármas zászlajának szent forradalma. A magyar költők természetesen ebbe a forradalomba vetették magukat, — csak ettől remélheték eltiport népük felemelését — vagy legalábbis némán szorongtak, mint ahogy nagy általánosságban ezt tette, Arany János és Vörösmarty

lálják magukat szemben; az alkatak-nál fogva zárkóztak elhallgatnak, illetőleg meliészbeszélésre rendezkednek be, de kisebb eltéréseiket leszámítva, sikerül megtartaniok a régi irányt. Az írói lelkiismeret szava, mint a buvópatak, a mélyben mor-mol, s csak bizonyos idő elteltével fog asztaliók dohából, pincébeasott öreg ládából a nap fényére kerülni; így támadnak fel majd versek és tanulmányok, röpiratok és dalok, melyeket a cenzura süllyesztett a szellem kaszabörtöneibe.

A megtévelyedettek — számuk kisebb s jelentőségük kevesebb, mint ahogyan első látszatra gondolható volna — „bezu-pálnak”, felcsapnak, s hirdetni kezdik a másik tant. Ezek már csak lidércfények s nem láng-

BERDE MÁRIA:

Á D V E N T

Mióta egy kékió, kora téli este,

Rótták az utcákat, hajlékot keresve,

— Dáridó mindenhol pénzes vendég jöttén,

Kiszüremelő kacaj, kupa-csengés, rőt fény —

Könyörög a férfi zugnyi szállóhelyet,

Didereg az asszony kókerítés mellett:

Mária, meg József, annak földi ura,

S küldik tovább őket kapuról, kapura —

Mióta csillagok ültek ki az égre

Ahogy kijutottak puszta város-végre,

Hol épp feküdnének a szegényes portán

És felel a gazda a vándor beszőlán:

— „Házamban, láthatod ellepett a gyermek,

De azért csak akad — akadni kell helynek!

Ha már iderendelt császár nagy hatalma,

Majd kerül nektek is egy zsup tiszta szalma,

Meg ne vedd a szállást, meleg tehénpajta.” —

S szólott Máriához végignézve rajta

A gazdaasszony sűgva: „Pakkolál-e pólyát?

Nagyon kisápadtál, közeleg az órad —

Ne félj, lesz rád gondom, valameddig fekszel,

Gyermekágyasi, pólyást dajkáltam nem egyszer... ”

... Amióta, mondom, valamikor régen

Így érkezett Jézus földre, városvégen,

Szegényember-portán, barom-népnek almán,

Ajándékbakapott, ágynak vetett szalmán,

Azóia lelti törvény s mindörökre úgy van

Szegények hajlékát inkább leli útban,

Szegények kapuján bekopogtat bátran,

Rokona a fáradt, a szükös, ruhátlan.

Gazdagoknál ritkán vagyon megállása,

Szegényeknek szive: örökös szállása.

Mihály, — de véletlenül sem találkozt köztük egy is, aki a fekete-sárga színt festette volna zászlajára.

Kilencven év múlva azonban két forradalom — azaz egy forradalom s egy megtévesztő forradalmi mezbe öltözött ellenforradalom — vivja a fény és árny harcát hazánkban s egész Európában. A ország sorsa, történelmi-földrajzi helyzete irtózatos kutyaszorító; a vezetés, ki-tat keresve, elveszti az ősi, ataviszókusan megszokott irányt. Az írók nagy többsége azonban a régi úton marad, s inkább a föld alatt folytatja, csak ne kelljen letérnie. Akik szólnának, a legbátrabbak s legnagyobbak, hamarosan a terror fegyvereivel ta-

oszlopok. Nem Kánaán felé imbolyognak, hanem még mélyebbre, befelé a Pusztába. Egy részük jóhiszeműen így akart hazát menteni; megtévelyedés s megtévelyedés közt számtalan árnyalat van, mentőkörülményeik nyomossága szerint. Megtévelyedni is emberi dolog.

Akik azonban politikai szereplésük-ből tőkét csináltak — ezek az alkimisták, kik a homfibu venyigéjéből állítottak elő aranyat — semmiképpen sem méltók arra, hogy nevüket a Szabadságta kérgébe vessék, leg-fennebb, mint vacogó denevérek cincoghatnak odújában.

Jékely Zoltán

NÉPVÉDELEM

Mért, mitől és hogyan kell megvédeni a népet és ki védje meg? Ez a kérdés fel sem vetődhetnék, ha már egy olyan társadalomban élénk, ahol minden embernek biztosítva lenne tisztességes munkája, megélhetése, békéje és szabadsága, de ma még ez nincs biztosítva.

Mikor az ember dolgozik, a dolgozó kihasználja, nem fizeti meg munkája teljes ellenértékét. Ha meg egyébként minden jól menne, akkor jön egy ilyen háboru, mint ez a mostani, vagy a harminc évvel ezelőtli s az emberek színe-java a harc-tereken vérzik el. Családjuk földönfutó lesz, családi házukat szétverik a bombák, állataikat elhajtják, termőföldjeiket keresztül-kasul feldulják. Ha mindezek ellen tiltakozunk, börtönökbe hurcoltak, megbélyegeztek, összevesztettek más népekkel, elnyomták nemzeti jogainkat vagy velünk nyomalták el más nemzetek szabadságát. Örökéletűnek hirdetett fasiszta-pártokba terelték a tömegeket s gyalázatnak mondták szabadság-eszmeinket. Erény volt verni, üldözni, csúfolni, megölni a zsidókat. A templomokban azt tanították: ne öl, de a leventegyakorlatokon, premilitárén már azt mondták, hogy irtsd ki az ellenséget!

Ez ellen az iszonyu zür-zavar, összevisszaság, uszítás, hazugság és fasiszta rombolás ellen kell megvédeni a népet. De ki a nép? Az örökké szenvedő, nincstelen dolgozó tömege, és ezt a népet semmiesetre sem védhetik meg a fasiszta kizsákmányolók, hiszen azok okozták a zür-zavart, a háborukat — hazugságokat, éppen azért, hogy a termelőeszközöktől megfosztott dolgozó nép örökké téjékozatlanul, egymással civódva, mindig kihasználható és mindenre felhasználható legyen. A népnek tehát önmagát kell megvédenie a kihasználókkal, a háborus uszítókkal, a nemzeti gyűlölséget szító ostobákkal, az alkerezstényekkel, a nép érdekei ellen dolgozó fasiszták félrevezető praktikáival szemben.

Az igazi emberséges magatartásra, amíg a fasiszták el nem nyomták, — szakszervezeteink neveltek. Népvédelemre szervezte annakidején a munkásságot és a vele rokonszenvező polgárságot a Munkás Segély is. Ezért a helyes népvédelemért szálltak sikra a szocialista pártok, ezért az őszinte demokraták. Ezért kerültek ezek a multban börtönökbe. Épp ezért létesült annakidején a Nemzetközi Vörös Segély, hogy a nép védelméért, szabadságáért, felvilágosultságáért küzdőket kiszabadítsa a börtönökből és segítse a bebörtönzöttek hozzátartozóit.

Ez a harc most a felszabadító Vörös Hadsereg segítségével végre törvényesen is elismert népvédelmi harccá szélesedett ki. A nép védelméért bebörtönzöttek ma már szabadon szervezhetik a népet magát a nép védelmére. Láttuk, hogy az alig pár hét alatt közismertté vált Népvédelmi Egyesület micsoda óriási segítséget vitt a vasutépítőknél. És tudjuk, hogy segíyezi ez az egyesület a fasiszta börtönökben halálra kintott népvédők özvegyeit és árváit. Megmozdítottuk az egész társadalmat, az egész népet saját maga megvédésére. És meg kell, hogy mozdítsa a mi Népvédelmi Egyesületünk a népet a fasiszta teljes és gyors katonai leveretéséért is.

A Népvédelmi Egyesület előadásokat rendez, hogy a nép megvédehesse magát a tudatlanság ellen, a hazug sullogó-propaganda ellen, saját közönye ellen és hogy felébressze a népben, tehát mindnyájunkban a legnagyobb erőt: a kölcsönös segítséget, az egymás védelmét szolgáló áldozatkésztséget. Jelszava: Osszuk meg ma még sovány keresetünket azokkal, akik a nép ellenségeinek áldozatául estek! Meg kell tanulnia mindenkinek, hogy csakis így juthatunk el egy olyan társadalmi rendhez, amelyben nem lesz helye a nép ellenségeinek, amelyben maga a nép uralkodik.

Nagy István

EGY MAGYAR DEMOKRATA ÖNVIZSGÁLATA SZÁZ ÉVVEL EZELŐTT

Részlet Bölöni Farkas Sándor naplójából

Bölöni Farkas Sándor a szabadsággért küzdő magyar reformnemzedék egyik legjelentősebb képviselője volt. A nyugati demokráciát állította hazája elé mintaképül és megalkuvás nélkül harcolt a magyar feudalizmus minden formája ellen. 1842-ben, fiatalon halt meg és így nem érte meg eszményi diadalmát, a nyugatnyugatos magyar szabadságharcot. A naplójából itt közlünk az 1844-ben írt és első ízben 1944-ben jelent meg először naplója teljes szövegében az E délyi Ritkások 15-ik köteteként. 1944 nyarán a cenzurát a fenti részletek az Ellen-zékben való közlését megtiltotta.

FEBRUÁR 8.

Elindult Wesselényi Akaratból nem mentem hozzája bucsuzni; nagyon el voltam érzékenyülve. Mintha egy nagy teher esett volna le szívemről, midőn megtudtam, hogy szívesen emehetett.

És most magam sorsáról kezdék gondolkodni. Szobámban maradtam egész nap, számoltam vetni magammal s mind elésorolám politikai bűnemet. Megfeszítettem emlékezetemet, hogy öt esztendői politikai tettem írásom s beszédim még egyszer megvizsgálhassam. Azokat előbb egyenként a törvény szoros értelmére szerinti bírálathoz vettem, ítélttem, mintha idegent ítélnék, s magamat hazánknak akármely igazságosan magyarázott törvénye előtt, tökéletesen tisztának találtam. Azután egy határtalan önkény széke előtt képzeltem magamat s érzem, mennyi oldalról vagyok megtámadható, mint magános szegény ember, mint hivatalbeli s mint író.

De a megítélésig tenger aggodtatáson láttam magamat keresztül hurcoltatni. Lépteim után láthatatlanul leselkedtek egy fekete csoport zsoldosai. Minden nyomon éreztem jelenlétüket, barátim s jó ismerősim közt minden társaságban s magános elmélkedésem alatt, sőt iroasztalómmal is hátam megül belé kacintgatni papírosamba. A legközönségesebb kifejezésimnek ezer rejtett magyarázatját adták. Lassanként kezdetek dolgaim elakadni, láthatatlan erő dolgozott terveim ellen, elidegült s gyanakodó arc állott mindenütt előttem. Elnémultam a társaságban, mert mindenki elleneségem lappanghat. Olykor szolgálai félelem verte le lelkemet s olykor dühös kifaadásra lobbantam, de nem volt ki ellen. Kivántam megvívni ellenségimmal, de az nem állott elé seholt, kívániam nyílt szívvel s ártatlansággal egész érzetében menteni magamat a vádak ellen, de a vádló nem volt seholt, a vádat senki nem közölte velem. Rágalom haraplosta mindenütt nevetet, költött bűnök büntetése ideztetett és senki nem tudta származásuk kuffejét. Végre egészen megremultam, gyűlöltem az embert s e hazában, melyért annyit égek, annvit szenvedék, boldogságomra minden kinézés el volt v gva s így eltem a bizonytalanságnak legkínosabb életét.

Végre a zsarnok palotájába idéztettem titkos parancs által, titkos ajlón vezetve be. Egy fekete könyvre hivatkoztak ellenem, de a vádat senki fel nem olvasta s vádló senki nem volt. Oltalmozásnak nem adatott hely, a büntetés kimondott s nem volt kihívás appelláni.

Hiába hordtam fel ártatlanságom, hiába kértem a törvény és igazság kiszó gáltatását, arra senki nem figyelmeztet. Megfosztva álltam mindentől az életben, megvalázva, elzárva a szabadságtól s a zsarnok által kigondolt minden lelki és testi kínoknak alája vettetve. És láttam végre magam előtt a büntetésnek legrettenetesebbiét is, hogy — hazából bujdosnom kellett!

De mit vetettem tehát? Vétkem-e: hogy sok esztendői elmélkedésem, úthon és más nemzeteknél tett ta-

parzlataim után, a józan eszem s a ter észet törvényein alapult consültionális kormányt óhajtottam, hol a király is csak első Lsztviselelő s nem nepe zsarnoka legyen, hol a törvény minden lakost egyformán védjen s hibában egyformán büntessen; hol csak a törvény uralkodjék kérihetetlen keménységgel s nem senkinek önkénye? Vétkem-e, hogy írá t nemzetemnek hátramaradt demoralizáltsága, nyomtatása s elme-csenevésztsége? Igen is gyermekkorom óta öökös vágyam, töreke-désem, álmom, minden érzetem s gondolatom csak az volt, e nemzet felemelkedjék. Utáltam minden privilegiumot, monopoliumot és megkülönböztetést. Utáltam az aristocraia cudar gögjét s ahol lehetett, nevelés essé tettem. Gyűlöltem a bürocracia pedántságát, a tisztviselők kevés zsarnokságát s azt fel-fedeztem s elene szikozódtam. Tet-tel, szóval s írá-imban, terjesztettem minden demokratiai elvet. El-szörtam a külföldről hozott minden szabad intézetek magvait. Vértett szívem hazámbeli embertársaim egy részének rabszolgai nyomtatásán, mellettök harcoltam a feudalizmus ellen s az egész nemzetet kivétel

nélkül, egyformán szabadnak óhaj-tottam.

Gyűlöltem a hideg cosmopolitiz-must, mely a nemzetiségnek legna-gyobb mételje. A tulságig megve-tettem azokat s bosszusan gyűlöl-tem, kik nemzetem elhaladtat, mi-velődését és nyelvét akadályoztat-ták, vagy az iránt hidegek voltak. Hiátatlan cudaroknak tartottam, kiknek nem a nemzeti nyelv volt szívök és társalkodások nyelve. Ka-cagtam az uralkodás kegye és fé-nye után alacsonyul mászókat. Az emberség legundokabb fajzatjának ta-tottam a vallásos bigottokat, bár-mely felekezethől is legyenek s csu-f-ség s megvetés tárgyává kivántam tenni. Gyűlöltem a papságnak azon la-ját minden vallásban, mely a pol-gári élettől különvált státust akart formálni; a józan philosophiát, az elmének szabad repét s a polgári szabadságot örökösön tipró ezen hydrát, egész erőmből kívánám le-tapodni. És istenemet nem imádtam vakon s nem azoknak írásuk és ta-nítmányok szerint, kik éppen oly tehetetlenek, mint én. Istenemről nem retegtem, neki nem hízeltke-dtem, előtte nem mászkáltam, gyer-mekkorom óta, formába öntött

imádsággal soha nem folyamodtam hozzája, hanem, jólétem, vagy bá-natom közt, templomban vagy me-zőn, midőn csupa önkéntes sugal-lás által jött, felsőhajtottam, lelke-met egészen kitártam előtte s fo-lyamodtam hozzája, mint legmeg-hittebb barátomhoz.

És ezek az én politikai vétkeim summásan. És bármely ki nem tetsző pályán, bármely szűk körben, ho-mályban és szegénységben éljek is, valamely eset által magamra von-hatom a rágalom s önkény figyelmét s bé leszek sodorva a megbélyeg-zettek közé. De mit tehet velem akármely önkény is, hogy e vétkeim-ből kigyógvitson? Megfosztat hiva-talomtól, melynek feláldoztam egész-ségemet, vagyonomat s koldusnak taszít t ki a világra? De nem fosz-tat meg lelkem erejétől s szegény-ségem büszkeségétől; izzadva ke-restem eddig is kenyereket, ismerve a sanyarúság s szükség szigorú sorsát is s mig egészségem tart, akárhol kivívom életemet. Főszúr-dalásokkal kínozzhat, elveheti sza-badságom s életemet is? De nem veheti el lelkem ismerete nyugalmát s azon tiszta és szívemet büszkén emelő öntudatomat, hogy csak a jót és igazat, csak a közjót és hazám boldogságát óhajtottam. Én tisztán állok istenem és lelkiismeretem előtt. Nem akarom szégyenleni magamot önmagam előtt és soha meg nem tagadom eddigi érzésem s gondol-kodásom módját.

Közli Jancsó Elemér.

Munkások, földészek és polgárok szinpada

A Jókai-utca 2-es számú háza emlékezetes a magyar kultúra történetében. Itt játszottak először magyar nyelven színházat 1792 telén felvilágosult erdélyi nemesek. Ez a műkedvelő színház volt a kezdete az erdélyi magyar színjátszásnak. Másfél évszázaddal ezután a szabad szellem és a magyar megújulás ősi kúriája a nemzeti elnyomás szellemi boszorkánykonyhájává változott át. A Nyilaskeresztes Párt, majd a Német Tudományos intézet működött itt egészen a német impérium megszűntéig. Most, a szovjet csapatok bevonulása után, újra a szellemi szabadság s az erdélyi demokráta kultúra székhelyévé lett az épület. A Józsa Béla-Athenaeum Szabad Szinpada működik itt: munkás, paraszt és polgári színjátszók munkaközössége.

Nézzük meg, hogy milyen munka folyik e viharosmultu pártóban.

Az irodában, ahová először lépünk, élénk munka fogad. Egy íróasztal körül szinlapokat rendezgetnek, a szoba másik részében egy fiatal lány éppen könyveket oszt ki. Odább egy fiatalember valami bibliai idézetet recitál.

— Talán valami szent darabbal készülneek karácsonyra?

— A Duszgazdag című erdélyi népi játék egy jelenetét próbáljuk — feleli a fiatalember, akiről megtudjuk, hogy Gergely Rezsőnek hívják és tisztviselő az egyetemen.

— A lép a szociális gondolatot ragadta ki a bibliából — magyarázza tovább. — A gazdagot, aki megveti a szegényembert és ezért maga Plutó főördög bünteti meg — veti közbe László Gergely tűz ló. Nagy örömmel kapcsolódott be ebbe a munkába, mert úgy érzi, hogy most végre a munka ember is előadhatja azt, ami a szívén-lelkén fekszik.

Közben előkerül Szendrő Ferenc, a Szabad Szinpad életrehívója és rendezője. Céljairól a következőket mondja el:

— A Szabad Szinpad emberibb, tisztultabb színházi kultúra megteremtésére jött létre. A régi színjátszás csak hazug illúzió keltésével tudta magát kívánatosá tenni. Azt a rengeteg hazugságot, amit nemcsak tartalommal, hanem formában

is összehordott ez a színjátszás, mi ki akarjuk küszöbölni. A dolgozók színházát akarjuk. Olyan színházat, hol a dolgozó ember, munkás, paraszt és polgár a saját érzéseit, gondolatait és vágyait láthassa, mégpedig a saját elképzeléseinek megfelelő formában. Eddig a színész hivatása csak a játék volt s hiányzott belőle a valóság. A mi színjátszásunk alapja a reális világnézet. A továbbiakban az új színjátszás formáira és művészi kifejező eszközeire terelődik a szó, a fejtegetéseket azonban abba kell hagynunk, mert a rendezőt erősen sürgetik színészei. A szomszéd teremben is próba folyik.

— Madách Imre Civilizátorát tanulják, — magyarázza Szendrő. Első színlelőadásunkon három rövidebb darabbal mutatkozunk be. A Duszgazdag a nép mondanivalóját adja. A Barlanglakók Tömörkényi Istvántól a munkássá lett parasztot mutatja be, a Civilizátor pedig már a polgári művészet fokán adja a széles dolgozó tömegek mondanivalóját. A Civilizátor azonkívül aktuális darab, mert a dunavölgyi népek eszmélését hirdeti a német gyarmatosító politikával szemben.

Benézünk a harmadik helyiségbe is.

— Itt egy kabaré számait próbálják — magyarázza kísérőnk. Politikai kabaré alapjait akarjuk lefektetni — mondja — ahol nem pusztán az a cél, hogy megneveztessük az embereket, hanem, hogy a társadalom visszasságainak bemutatásával küzdjünk a ferdeségek ellen. Sziveszter-esti kabaré-műsorunk egyik száma arinthy „Büvös Széke” melyben a szerző a miniszterek panamáiról rántja le a leplet.

A Szabad Szinpad első bemutatkozása, a december 25-i Szabadság-est iránt érdeklődünk.

— A szabadság a ma legégetőbb kérdése. A tömegeket a szabadság tudatára kell ébreszteni — mondja művészi lelkesedéssel Szendrő Ferenc, akiről tudjuk, hogy a budapesti munkásszinpadok régi harcosa. — A magyarok évszázados harcban áll a német elnyomással. Ez a harc az évszázadok folyamán beleivódott a nép közudatába és onnét felszívóott az iro-

dalomba. A szabadság gyökere itt van. Irodalmi estünkön ezt a szabadság-eszmét mutatjuk be Csokonaitól Vörösmartyán, Petőfin és Ady-át József Attiláig.

A Szabad Szinpad szervezetére vonatkozólag Kéki Béláné, a színpad titkárnője ad felvilágosítást:

— A Szabad Szinpad nem üzleti vállalkozás. Egyformán veszi ki mindenki részét a munkából és egyforma az erkölcsi és anyagi részese-sége is minden tagnak. A munka éen álló művészi vezetőség tagjai Jékely Zoltán író, Fodor Balázs munkás, a Józsa-Athenaeum elnöke és Homonnay Hugó újságíró. Szendrő Ferenc az Athenaeum megbízásából vezeti a Szabad Szinpad munkáját.

A Szabad Szinpad működése kiterjed a munkásifjuságra is. A munkás szavalókórus a tömegek lelkéhez akarja közelebb vinni a szabadságharcos magyar költőket s a világirodalom remekeit. A Szabad Szinpadnak négyszólamu énekkara is van, melynek vezetője Ligeti György konzervatóriumi növendék.

— Az énektanulást Palaestrina-kórusművekkel kezdjük, majd Kodály és Bartók népdalaival folytatjuk — mondja a fiatal művésznövendék.

Végül: a Szabad Szinpad Bábszínházát Sebestyén Kálmán színész vezeti. A bábszínház már be is mutatta Fazekas „Ludas Matyi”-ját.

Igen, az operettek hazug álomvilágából egy, a realitásokkal számoló komoly, igaz művészetet szelle-mét kell terjeszteni a ma színházának, ha részt akar venni az új társadalomban. A Szabad Szinpad ezt a célt tűzte ki maga elé.

Jablánczy László

<p>GYANI KAROLY</p> <p>Villamosági vállalata</p> <p>Vállal minden szakmába vágó munkát.</p> <p>Kornis-utca 1. szám.</p>
<p>Gázfűzőkályhát</p> <p>három vagy négykarikást, sürgősen megvételre keresek.</p> <p>Rosner, Szentlélek-utca 7. sz.</p>

SZABAD EMBER SZABAD SZAVA

IFJUSÁGUNK

Az Üzemi Tanácsok feladatáról

A munkásosztály harcának egyik legontosabb célja az üzemi tanács minden munkahelyen való elismerése. Az üzemi tanácsok mai hivatása röviden a következő:

1. Munkafegyelm teremtése.
2. A munkás és munkaadó között felvetődő viszályok békés, vagy döntőbírói elöltti való elintézése.

Alig háromhetes üzemi tanácsokként való működés tapasztalatai arra a felismerésre vezettek, hogy az üzemi tanácsok legfontosabb feladata, mint végső cél, az új közösségi érzéssel telített munkásokat kinevelése. Hogy ezt a feladatot az üzemi tanács sikeresen végrehajthassa, rendelkezésére áll: helyzeti előnye és a neveléshez szükséges eszközök. A helyzeti előny alatt az értendő, hogy az üzemi tanács irodája a munkahelyen működik, tehát a munkaidő minden percében szoros kapcsolatot tart fenn minden munkással és annak minden ügyesbajos dolgával érintkezésbe kerül. A tanácsoknak így a legtöbb alkalma nyílik arra, hogy munkástársai egyéniségét megismerje. Az új mi tanács nevelő eszközei pedig a felelősség és a helyesen alkalmazott szankciók.

Ma az a helyzet, hogy a fasizmust politikai ag megvertük ugyan, — hála a Vörös Hadseregnek — de káros szellemi hatása még nem enyészett el az emberek tudatából. Sajnos, elég számos munkás is a hatása alá került és sokszor akarata ellenére is úgy nyilatkozik meg, hogy maguk a munkások észre sem veszik. A munkásokkal szorosan együttélő üzemi tanács dolga ezt mindig észrevenni s az illető munkással tudatni, hogy nem jó nyomon jár. Az üzemi tanácsnak nevelő munkájában arra kell törekednie, hogy a munkásság legjelentéktelenebb ügyét, panaszát vagy kérését se intezze feleletlenül, mert gondolj arra, kedves üzemi tanácsos testvérem, hogy minden ember a maga sérelmét tartja legnagyobbak és kérését a legsürgősebben elintézendőnek! Persze, mindezek a kötelességek, melyek az üzemi tanácsosi megbízatással járnak, óriási munkabírást, türelmet és teljes odaadást követelnek, hiszen a tanácsok ténykedése döntő kihatású mind a munkásosztály közösségi életének kialakulásában, mind politikai és társadalmi súlyának növelésében is.

Ezért ez a megbízatás kiegyensúlyozott, jó emberismerő, egész embereket kíván. Aki ilyen megbízatás vállalására elég erőt és hivatást nem érez, idejében álljon félre és adja át helyét annak az elvtársának, aki ezeknek a követelményeknek maradéktalanul meg tud felelni.

Losonczy Gyula
vasuti esztergályos.

Kiket várunk és kiket nem várunk vissza?

Mi magyar munkások kész örömmel vagyunk hajlandók minden más nemzet fiával együttműködni és szívesen látjuk az innen eltávozott, békés együttműködésre hajlamos román munkástestvéreink visszatérését. Bennünk megvan a békés együttélésre való hajlam, mert miután átéltek a 22 év kisebbségi és a hazug felszabadításnak nevezett bécsi döntést követő négy esztendő keserves megpróbáltatásait, tisztán látjuk, hogy az egymás ellen való uszítás egyikünknek sem vált hasznára, de karunkra annál inkább. Megkivánjuk azonban, hogy a visszatérni készülő is vizsgálják felül lelkiismeretüket, mert mi csak azokat fogadjuk vissza tiszta örömmel, akik nem bosszúálló vagy gyarna-

tosi szándékkal kísérelnek meg visszatérni. Demokrata gondolkozású román munkástestvéreinket legszívesebben készséggel várjuk vissza, sőt hívjuk soraink közé.

Az eltávozott magyarokra nézve viszont az a megjegyzésünk, hogy csak azokat várjuk szívesen vissza, akiket erőszakkal vittek el. A többiek közül legfeljebb azokat, akiket a népi igazságszolgáltatásnak még számolni valója akad, mégpedig helyben.

Balla Sándor,
vasuti munkás.

Bem tábornok karácsonyi ajándéka

Kedves szerkesztő elvtárs! Mi nekünk, demokrata magyar dolgozó munkásoknak, nagy volt az örömmünk, mert az utóbbi időkben szinte hétről-hétre szabadságharcot ünnepeltünk. Ezek az ünnepélyeken mi erdélyi több nemzetiségű munkások, magyarok, románok és zsidók, mindnyájan ott voltunk. A József Attila-ünnepély után munkától kérges tenyerünket megre dörzsöltük s azt hittük, hogy december ötödikén ismét lesz közös ünnepünk. De nem volt. Nagyon sajnáljuk, hogy megfélemeztek az 1848-as erdélyi nagy szabadságharcokról, Bem tábornokról.

Bem tábornokot a románok is éppen úgy szerették és becsülték, mint mi magyarok. Tudniillik Bem tábornok 1848 december ötödikén szabaddította fel Kolozsvárt és nem sokkal ezután pár hét alatt egész Erdélyből kiverte a németeket. A történelem arról tanuskodik, hogy az akkori elnyomott népek Kolozsvárt és egész Erdélyben sohasem voltak olyan boldogok és szabadok, mint akkor és azóta sem volt olyan boldog ka-

Ez már a mi színházunk

A Magyar Népi Szövetség női alosztályának tagjaként intézek kérést a kolozsvári Városi Színház igazgatóságához és a színészekhez. Kérjük őket, hogy a jövőben is szociális jellegű szindarabokkal ajándékozzák meg Kolozsvár közönségét. Mert akik itt maradtunk — kevesek kivételével — a multban is demokratikus és szociális szellemű szindarabok után vágytunk. De eddig hiába! Most ez a várva-várt idő elérkezett.

Együttal arra is kérjük színészeinket, hogy munkakedvük ne lazuljon az anyagiak miatt, mert minden kezdet nehéz. És el fog jönni az az idő, amikor majd kárpótolni fogjuk őket a jelenlegi szűk anyagiakért. A Magyar Népi Szövetség női szakosztályának nevében ígéretet teszünk arra, hogy komolyan belefeksünk abba a munkába, hogy Kolozsvár közönsége az eddiginél sürűbben látogassa színházukat. Mert most már joggal nevezhetjük „színházunknak”, mert a szociális jellegű szindarabokkal népszerűségi munkát is végeznek.

Erre példa Móricz Zsigmond szindarabja. Az édes tudatlanságban szendergő gyermeket is megkapta Nyilas Misi történet. Fültauja voltam, amikor egy ötéves kisfiú azt mondta édesanyjának, hogy ő is olyan jó fiú lesz, mint Nyilas Misi.

Sok jégkéreg felolvadt Darvas József Szakadéja után is. Szineszeinkre épűgy, mint tanítóinkra s írónkra, komoly és felelős munkák hárulnak, hogy fejünk felett újra össze ne csaphassanak a faji gyűlölet átkos hullámai. Ugy hiszünk, színészeink is részt akarnak venni építő munkánkban. Ezt már be is bizonyították. Látjuk és örömmel vesszük, hogy megértették az idő szavát. Ma Erdély népének egyetlen vágya: az igazi demokrácia elérése.

HIV A MEZŐ

Hiv a mező, hiv a műhely, hiv a gyár,
Ifjumunkás, hol a helyed, oda állj!
Fogd a kaszát, fogd a fűrészt, reszelőt,
Állj a tüzhöz és kovácsold a jövőt.

A cséplőgép, a gyárkémény hivatog,
Óreg munkás szorongatja jobbodat.
Tanuld meg a munkát tőle rendszeren,
Vénségedre nyugodhassál csendesesen.

Ifjumunkás! Bennelek a reményünk,
Folytassátok, hogyha mi már nem élünk.
Azt a harcot, amit vitünk idáig,
Az igazság teljes diadaláig!

MOSONYI JÓZSEF
vasuti munkás.

rácsonyuk, mint 1848 karácsonyán. Most a Vörös Hadsereg ugyanazt a szellemet, testvériséget, boldogságot és szabadságot hozta el karácsonyfiába az oly sokat szenvedett erdélyi népeknek.

Most már csak azt szeretnők, hogy a nehéz munkából hazajövet ne kelljen szomoruan elhaladnunk a Dózsa György-utcai Főposta előtt. Azon kitűzve büszkén leng a vörös és a román zászló. Miért nem lehet ott a magyar is? Ha már a várt szabadságot elhozták hozzánk Erdélybe, nem lehetne-e az egész magyarság nevében megkérni a legfelsőbb hatóságokat, hogy engedjék kitűzni a mi szabadságharcos multu, szeretett magyar zászlónkat is? Minden pillanatban várjuk Budapest felszabadulását. Ha ez megtörténik, ennek öröme engedjék meg, hogy Kolozsvár a román és magyar zászlókat egyaránt kitűzhesse. Ezzel fűzhetnők szorosabbra a román-magyar testvéri barátságot is.

Orbán Károly
ifjumunkás.

University Library

Felhívjuk a színház vezetőségét arra is, hogy adassa elő Nagy István „Özönvíz előtt” című szindarabját, amely már a román impérium alatt is nagy sikert ért el. A létűnt világban Maxim Gorkij „Ejjeli menedékhely”-e és az „Özönvíz előtt” volt az igazi demokráciára vágyók színházi találkozója. Azóta eltelt néhány év és szünetet erőszakolt ezekre a szindarabokra. Most se cenzura, se rendelet ezeket be nem tilthatja többé és így reméljük, előadják Nagy István darabját is.

Fazakas Jánosné
egy kisiparos felesége

A GYÁR

Tudjátok-e — mi is a gyár?
Ahol sok száz asszony, s leány
Áll a posztán a gép mellett
S álmokat sző, vágyat temet.
Hiszen még szép es fiatal
És szeretni ő is akar.

Nem igaz, hogy nagyra vágyik!
Hisz lokalba ő nem vágyik.
Nem kell keszer s nem kell bunda,
Sem a pompás Riviera.
Nem dédelget kutyát, macskát,
Am boldog, ha gyereket lát.

Egy jó férjjel meglelszük!
S a dologtól sem irtózik,
Hiszen kérges a tenyere,
Nem selymes az érintése.
Mosni tud és főzni hamar
S gyereket nevelni akar.

Mégis so szor el sem éri!
Csak a gépet nézi-nézi.
S ahogy forog a kereke
Ugy mulik az ő élete.
Mert a gyártól meg-nem válik
Oda jár ő mindhalálig.

RUSZNE PÉTER MARGIT
munkásné.

A kölcsönös bizalmatlanság munkás, földműves és értelmiségi ifjak között, amit a fasizmus ékelt be az ifjuság közé, ma már mind jobban szétfoszlik. Diákjaink életet, okos belátással felismerik a munkásság és parasztság döntő szerepét, elsőbbségét az újjáépülő világban, felismerik, hogy nem lehet többé felülről vezetni azokat, holmi származásra vagy szellemi felsőbbrendűsége hivatkozva, csupán segítséget lehet adni feltörekvő tömegeinknek.

Munkás, földműves és értelmiségi ifjuságunk ma már együtt tárgyalja a jövő problémáit. Érdekes megnyilatkozás tanui voltunk éppen az elmúlt napokban a Magyar Népi Szövetség ifjusági tagozatának helyiségében lezajlott diákértekezleten. Egyhangulag a felszabadulás tudatáról adtak tanujelet diákjaink, ami már azért is érthető, mert hiszen az elmúlt rezsimben, bár úgynevezett „magyar világ” volt, mégsem tudtunk szabadon problémáinkról vitatkozni. Az ilyen értekezletek most már közkívánatra hetenként megismétlődnek. Célunk elsősorban az önkritika gyakorlása, mely az öntisztuláshoz vezet. Mig az első értekezleten a magyar értelmiségi ifjuság egy részének passzív magartartását bíralták és a márciusi ifjak szellemében való munkabálopást fogadták meg, a következő értekezleten a román demokratikus mozgalmakat és irodalmat fogják megvitatni.

A földműves-ifjuság is föltalálja magát az új helyzetben. A tagozat kebelén belül odaadással szerepet vállal és a lehető legjobban meg is állja a helyét. Önként jelentkeznek a földész fiúk és leányok verset mondani, beállanak a szavalókörbe, de az új idők gyakorlati követelményeit is megértették: szüleikkel egyetértésben nemrég hatalmas gyűjtést hajtottak végre, zöldségműhöz, burgonyához juttatva a hetekig fizetés nélkül dolgozó vasuti munkásokat.

A kolozsvári székely szolgálégynek is jelentkeztek. Elvegyül, sűrűforog ifjusági otthonunkban földész, székely, klinikai alkalmazott, vasuti munkás és diák. Szilveszterkor már nyilvánosság előtt is láttatni fogjuk, hogy az ifjuság az urak szellemi diktatúrája nélkül, szabad magából milyen népi kulturát hoz létre!

Ifjusági tagozatunk különben a vidéki ifjussággal is kapcsolatot teremtett. Munkásifjaink a román Ekésfront ifjaival, a heti munka fáradalmi ellenére is, vasárnaponként felkeresik a közeli falvak ifjuságát és megteremtik az egységet a város és falu között is, meg a nemzetiségek között is. Több kolozsmegyei faluban ifjusági tagozat létesült. Helyiségünket naponként keresik fel falusi földművesifjak és bejelentik megalakulásukat. Megható jegyzőkönyvet küldtek be vistai ifju testvéreink a megalakulásról. A kultura terén legjobban a falvakat nyomták el, éppen azért itt a legnagyobb a felszabadulás érzete. Jönnek naponként Kalotaszeg falvaiból, anyagot kérnek, könyveket, verseket, szindarabokat, szervezetenként követendő irányelveket. Titkárságunk elkövet mindent, hogy ezt a szép és jó után vágyó szellemi éhséget kielégítse. Dózsa György-üzretet adtunk ki már több faluba és maris készül Petőfi-számunk. Minden tíz napban új anyagot adunk ki, amit a falvak fiatal-sága nagy lelkesedéssel műsoros dé után, vagy est keretében mutat be a falu lakosságának. A jövedelmet részben vagy egészben a sebesült orosz katonáknak adják, akik életüket adják felszabadulásunkért.

Az észak-erdélyi magyar ifjusági életben a munkás és földműves fiatalok álltak az élre. Ebben a munkában kell megtalálják cselekvése terét az értelmiségi ifjuság is, az a diákság, mely a népi írók tanításain nevelkedett.

BALAZS PÉTER

Magyar Népi Szövetség

1932-ben indult el Erdélyben az a mozgalom, amely Magyarpartii Ellenzék néven volt ismeretes. Azok a fiatal demokrata értelmiségiek, munkások és falusi dolgozók, akik látták a Romániai Magyar Párt klikkpolitikájának csődbejutását, belső harcot indítottak a pártban a tömegek mozgósítása érdekében. Ebben az időben már javában dühöngött a román reakció, amely tömegével bocsátotta el az állami alkalmazásban lévő magyar munkásokat és értelmiségieket. Akkor még meg lehetett volna fékezni a reakció garázdálkodását, de ahelyett, hogy a Magyar Párt urai meghallgatták volna a magyar dolgozó tömegek szöszlőit, 1933-ban a Marosvásárhelyen tartott országos gyűlésről kivetették a munkások és parasztlakó küldötteit. Az egységtörekvéseknek ilyen és ehhez hasonló megakadályozása vezette oda az utóroket, hogy önálló pártszervezetet alakítsanak, amely azután mint a Magyar Dolgozók Szövetsége (MADOSz) határozott harcot hirdetett minden elnyomással szemben.

Az új párt programja rövid, de határozott volt: Egyenlő jog alapján együtt élni az itten lakó népekkel! A magyar népnek meg kellett találnia az utat egyetlen és történelmi szövetségéhez: a román néphez. 1935-ben Déva mellett egy kis faluban a magyar munkások és földeszek a román Ekésekkel egységfrontot kötöttek az Erdély földjén élő népek jogegyenlősége alapján. Közös harcot hirdettek a fasizmus és a háború ellen s ettől kezdve közös gyűléseken tettek hitet a testvériség, a szabadság és az egyenlőség mellett.

Mind jobban és jobban látszott a háború elkerülhetetlensége. A MADOSz ekkor a kormány tényezői előtt memorandumban és szóval is kijelentette, hogy egyetlen út van csak a háborúból való kimaradásra; a nemzetiségek ügyeinek igazságos elrendezése s a dolgozók szabadságjogainak biztosítása. 1938-at irtunk már. Odaát Magyarországon ugyanakkor a revíziós propaganda dühöngött. A MADOSz felismerte, hogy ez a propaganda is magában hordja a háború csiráját. Mindent elkövetett tehát, hogy ez a propaganda se találjon itt Erdélyben talajra. Ekkor vállalta azt az akkor nem népszerű feladatot, hogy a román nép mellett a magyar falvak népét is felvonultatja a revízióellenes demonstrációban, így foglalván állást a háború fenyegető réme ellen.

A reakciónak sikerült akkoriban felülkerekednie. A román királyi diktatura megszüntetett minden munkás- és népmozgalmat. A MADOSz is a föld alá kényszerült. Így ért bennünket a bécsi döntés. Sokáig szédelegettünk, nem találtuk helyünket. Azon munkások, akiket nem szédített meg a zsinóros hetykeség, rögtön megkeresték az utat a demokratikus mozgalmak felé. A régi kipróbált harcosok, élükön Józsa Bélával, mutatták az utat. De a fasizmus reánk sujtott. Harcosaink százait hurcolták el. Józsa Béla titokban irányította tovább a harcot, mikor pedig a háború ránkzúdult, akkor mint a Békepárt élharcosa jelentkezett lelkes háborúellenes írásával s elszántan küzdött, míg életének végét nem vetett a csendőrhőhérook ölmosvégü gummibotja.

Nem is olyan régen még Józsa Bélával fejtegettük egy olyan szervezetnek a szükségességét, amely az egész magyar népet átfogja s ahol minden magyar férfi, nő, ifjú megtalálja az ő munkakörét. Ez — hála a Vörös Hadsereg felszabadító segítségének — ma már valóság. Megszületett a MADOSz harcos demokrata hagyományait követő Magyar Népi Szövetség, amely nemcsak Észak-Erdély, hanem Dél-Erdély magyarságának is nemcsak politikai pártja, hanem gazdasági, kulturális és szociális haladásának letéteményese is.

Szepesi Sándor

Kalotaszegi utazás

Az Ekésfront s a Magyar Népi Szövetség falusi munkája nyomában

Kiutaztunk Bánffyhunyadra, bejártuk környékét is, hogy meggyőződjünk róla, magára talált-e Kalotaszeg népe az új, demokratikus rendben?

Beszéltünk törpebirtokos kisgazdákkal, beszélünk pályamunkásokkal, Bánffyhunyadon Medveczy Zoltán dr. polgármesterrel, Csörgey János alpolgármesterrel, aki egyszemélyben a Magyar Népi Szövetség kalotaszegi titkára is, Röth Jakabbal, a közellátási hivatal vezetőjével, Szabó Ferenc főjegyzővel, Katz Józseffel, a szakszervezetek szervezőjével, Pop Vasileval és Simula Mátéval, a bánffy-hunyadi román iparosság képviselőivel, résztvettünk egy városi tanácsülésen, és ott voltunk a Iuliu Todoruț dr. főszolgabíró által összehívott járási gyűlésen. Elég tiszta képet alkothattunk hát magunknak ahhoz, hogy megállapíthassuk: Kalotaszegen valóban indulóban van az új élet. Ebben pedig nagy része van Laczi Mártonnak, a tordaszentlászlói faluszervezőnek, aki elment Kalotaszegre, hogy világosságot vigyen és szervezkedést hirdessen itteni testvéreinek.

Laczi Márton nagybajuszu munkába áll

Bánffyhunyadon találkoztunk vele. Először ütött-kopott falusi ruhája, majd hatalmas szőke bajusza ötlük szemünkbe, csak aztán vesszük észre szép, magas homlokát, idegesen vékony orrát, mélyen ülő, csillogó szemét. Meleg, kellemes hangon beszél.

— Két megbízatásom is van, — mondja — az egyik a Magyar Népi Szövetségtől, a másik Vescan főispántól. Ez utóbbi a falvak önkormányzatának megteremtésére szól. Ő is még a régi világból ismer, amikor fiával, Józsa Bélával és a többi elvtársal és testvérrel az illegálitásban dolgoztam együtt... Nagybajuszu volt a nevem és ismertető jelem. Ami azt illeti, már le is vághatnám, feleségemnek meg is ígértem — teszi hozzá mosolyogva, és itt rá terelődik a szó küzdelmes életére. 1929-ben kezdett el politizálni, amikor egy kolozsvári festőművész Tordaszentlászlón járva felvilágosította és megmutatta neki az utat a szocializmus felé. Azóta szüntelenül dolgozik. Ne-

héz dolga volt, nem tagadja. Eleinte még felesége is el akart tőle válni, mert nem bírta az állandó rettegést, és csak később értette meg, miről is van szó, miért is harcol ő?

Eredmény? Igen, hát volt eredménye is a sok szenvedésnek. Faluját, Tordaszentlászlót és Magyarfenest néhány lelkes elvtársával sikerült úgy beszerveznie, hogy az 1931-es, ugynevezett „tisztá” választások kommunista képviselőt választottak meg. Persze, ezt a választást elseperte a sovinizmus és a reakció, de ő azért mégsem szünetelt dolgozni és minden csendőrterror ellenére nem volt olyan május elseje ezután sem, amely röpiratok nélkül találta volna Tordaszentlászlót és Magyarfenest. Meg is van a látszata ma is ennek a munkának: egyedül Tordaszentlászlón 250 tagja van a Magyar Népi Szövetségnek.

— Hát igen — folytatja — itt Bánffy-hunyad körül más volt az élet és mások az emberek. Az urak bűnének nyomában — sötétségben — járok egyelőre, de szó sincs róla, hogy reménytelen lenne a helyzet. Eddig Bánffyhunyadon, Körösfőn és Sárvásáron dolgoztam. Bánffyhunyadon házról-házra járva már is sikerült 150 tagot beszerveznie a Magyar Népi Szövetségbe és úgy érzem, ezt a 150 embert sikerült meg is győzőm. A legnehezebb dolgom Körösfőn volt, ahol az emberek kijelentették, hogy ők eddig se politizáltak, ezután se fognak politizálni. A bíró és a községi tanácsok megválasztását mégis sikerült nyélbe ütni. Sárvásáron már minden sokkal könnyebben ment. Itt sok vasuti munkás van és ezek behozták magukkal a szervezett munkásság felvilágosított szempontjait.

Tanácstalank és szervezkedők

A kalotaszegi föld nem tudja el-
látani teljes mértékben népét. Több, mint ezer embert foglalkoztatott itt is mindig a vasut. A legnagyobb jelentősége tehát a pálya- és vasuti munkások szakszervezetének van, amely már meg is alakult, sőt elnökük, Hunyadi István volt MÁV főintéző, akit

A munkásság és az egyházak adományai a vasutasok részére

Ujabb százezer pengő folyt be a népvédelmi egyesülethez

A Népvédelmi Egyesülethez az alábbi összegek folytak be a vasuti munkások felsegítésére:

Kommunista Párt 5000, Dermata munkások 6310, Dermata tisztviselők 7635, Villamosművek 7000, Róm. kat. püspökség 5000, Ref. püspökség 5000, Unitárius püspökség 3000, EMGE 2000 pengő, EMGE tisztviselők 1283.90, OTI alkalmazottak 1154.80, Ursus sörgyár munkásai 1163, Vizművek munkásai 2546.40, Villamosművek munkásai 2990, Gázgyár munkásai 1143.92, Ady-gyár munkásai 1400, Ruházati Munkások Szövetsége 1038, Ipartestületi Cipész-mesterek 840, Schull kendőgyár munkásai 860, Sport kötőde munkásai 625, Takács kötőde 500, Texta kötőde 510, Cipészek gyűjtése 520, Belga Románia 430, Ipartestületi víz és villanyszerelők 443, Transilvania S. A. 825, Rupea S. A. 670, Orbán Károly fatereszkedő 500, Erba sigyár munkásai 453.90, Kenicz János 100, Ipartestületi tisztviselők 03.30, Kisiparosok festőszakosztálya 970, Adria Biztosító tisztviselői 105, Képesített kőművesmesterek szakosztálya 500, Steuermann György 100, Oberding Antal 300, ifj. Balázs Márton 100,

dr. Gündisch Mihály 100, Nagy Emil kötélgyártó munkásai 200, Nagy Emil mester 200, Bortnyik György borkereskedő 200, Szentmihályi Egyházközség 100, Guráth pékség 300, Szántó Miklós 100, Attila kötöttüzem Véghe 100 pengő. Magán tisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak gyűjtése: Egyházmegyei tanács tisztviselői 111.80, Kondász virágüzlet alkalmazottai 115, Véghe Kamil 10, Sport kötöttárugyár tisztviselői 89, Cipőkrém és zsiradékgyár 1000, Cipőkrém és zsiradékgyár tisztviselői 594, Gyógyszerészeti szakma alkalmazottai 308, Butyka gyógyáru tisztviselői 207.60, Kovács István vasuti munkás gyűjtése a belklinikai tudóosztálya betegleitől és személyzetétől 321.60, Szakértői tanács tisztviselőitől 510, Dohánygyári alkalmazottak 1967, Ipartestületi asztalos szakosztálya 373, Belga Románia munkásai 2418.64, Fadalász gumi-üzem munkásai 200, Petkes szabómester és munkásai 106, Kisebb öszszegek 503, összesen 103.451.86 pengő. Ezenkívül Vegetol étolajgyár 100 kg. étolaj, Véghe Kamil 50 kg. mosószappan, Biasini-cég 100 kg. borsó, Bodór Sándor kereskedő 200 kg. bab.

a magyar hatóságok állásából elbocsátottak és három évi börtönbüntetéssel sújtottak, már be is utazott Kolozsvárra, hogy lépéseket tegyen a kalotaszegiek érdekében.

Megalakult Bánffyhunyadon a közalkalmazottak szakszervezete is, és — amint arról Katz József szervező tájékoztató — alakulóban van a ruházati szakma munkásainak szervezete is.

Bánffyhunyad volt mindig a központja annak a cserének, amely a Havasok fáját eljuttatta Kalotaszeg földműves népének s ezért a fért gazdasági termékeket adott a Havasoknak. Ennek az egészséges helyzetnek a bécsi döntés mű-határa vetett véget. Az új háborús nehézségek még fokozták a helyzetből eredő gondokat. Bánffyhunyad kenyérellátása biztosítva van áprilisig, amint arról Röth Jakabtól, a közellátás vezetőjétől értesültünk, sokkal nehezebb azonban a helyzetet a falvakon, ahol vetetlen föld és csépeletlen buza mutatja a fasizták bűnét. Sajnos, nagy még a tanácstalanság. A háborús a nemzeti uszítások következtében előállított bizonytalan helyzet fokrol-fokra javul a román Ekésfront s a Magyar Népi Szövetség közös felvilágosító munkája nyomán, de még mindig sok a bátortalan ember.

Varga András, egy ötholdas kisgazda, mondja el a legjellemzőbben a bajokat, amelyek egyformák mindenütt Kalotaszegen.

— Földeink husz százalékát sem tudtuk bevetni a háborús helyzet miatt és csépeletlen áll buzánk is, kalangyába szedve. Ott üszkösödik meg, mert nincs a gépeknek üzemanyaguk, elvitték a németek mind. Nagy baj az is, hogy a mi földeinknek két évekenként trágyázásra van szükségük és marhaállományunk már a négyéves uralom alatt is megfeleződött, mert legelőink átettek „a bécsi határon”. En nem is tudom, mi lesz velünk? Lesz-e, aki ezután gondolkodni mivélünk és kiségit a bajból?

A gazdák, akik körülállanak bennünket, reabólintanak: ez az ő nagy gondjuk. Egyformák reménységeik is: az új demokratikus berendezkedés talán már végre óértük lesz és távol fog tartani minden gyűlölködést, sötétséget és igazságtalanságot.

Nyugodtak lehetnek. Így lesz, már csak azért is, mert ez a rendszer őket magukat teszi meg kívánságaik végrehajtójává. Bizonyosság rá az a néhány falu, ahol már megfordult Laczi Márton nagybajuszu, vagy akár mely öntudatos társa: ezeken a helyeken már nem mástól várják a segítséget, hanem saját maguktól s tudják, hogy törekvésükben segítők a városok munkássága.

Somlyai László.

SZINHÁZ

December 14-én, vasárnap délután 3 órákor: Tul a Nagy Krivánon.
December 25-én, hétfőn délelőtt 11 órákor: Légy jó mindhalálig.
December 25-én, hétfőn délután 3 órákor: Marica grólnő.
December 26-án, kedden délelőtt 11 órákor: Tul a Nagy Krivánon.
December 26-án, kedden délután 3 órákor: Légy jó mindhalálig.
December 27-én d. u.: Leányvásár.

Előadások a Szinkörben

December 25-én, hétfőn délután 3 órákor: Szakadék.
December 26-án, kedden délután 3 órákor: Leányvásár.
December 27-én, d. e. 10 és d. u. 3 órákor: Szabad Szinpad.

HIREK

HOVA? KÉSZÜLŐDJUNK!

Vasárnap délelőtt 11 órakor Darvas József Szakadéki mű szociális drámáját mutatja ve a Városi Színház.

Hétfőn délelőtt 11 órakor Móricz Zsigmond Légy jó mindhalálig című darabját adja a Városi Színház.

Hétfőn délután 3 órakor Szabadság-ünnepély a Diákházban.

Kedden délelőtt 10 órakor a Magyar Népi Szövetség színházában (Farkas-utca 7) a magyar kisiparosok és kereskedők nagygyűlése.

Kedden délelőtt 10 órakor a Szinkörben a Józsa Béla-Athenaeum Szabad Színpada Madách Civilizátorát, Tömörkényi Barlanglakóját s a Duszadag című székely népjáratot mutatja be.

Szerdán délelőtt 10 órakor a Szinkörben megismélik a Szabad Színpad előadását.

Szerdán délután 3 órakor a Szinkörben a Szabad Színpad műsorának harmadik előadása.

Szerdán délután 3 órakor az EMKE újjáalakuló közgyűlése a Református Teológia dísztermében.

KARÁCSONYI ISTENTISZTELETEK rendezte a főtéri Szent Mihály templomban: 24-én, vasárnap d. u. 4 órakor karácsonyi első szentmise. 25-én, karácsony ünnepén fél 7 órakor csendes szentmise, 8 órakor pázstor-mise, 10 órakor ünnepélyes nagy-mise, szent beszéd, 9 és fél 12 órakor csendes szentmise. D. u. 4 órakor litánia. 26-án, karácsony másodnapján Szt. István első vértanú ünnepén fél 7, 8, 9 és fél 12 órakor csendes szentmise, 10 órakor nagy-mise, szent beszéd. D. u. 4 órakor litánia. 27-én, karácsony harmadnapján, Szt. János apostol ünnepén fél 7 és fél 8 órakor csendes szentmise, 10 órakor nagy-mise.

Lapunk legközelebbi száma a közbeeső ünnep miatt esztörtőkön a rendes időben jelenik meg.

Unnapi istentiszteletek az evangélikus templomban. December 24-én, vasárnap d. e. 10 órakor advent IV. napi istentisztelet. December 25-én, ünnep elsőnapján d. e. 10 órakor urvacsorás istentisztelet, szolgál Kessler Ede ev. lelkész. December 26-án, ünnep másodnapján d. e. 10 órakor ígét hirdet dr. Nagy András ref. teol. professzor.

Köszönetnyilvánítás. Hálás köszönetet mondok minden kedves jó barátoknak és ismerősöknek, kik férjem: Brutsi László temetésén résztvettek és részvétükkel fájgalmamat enyhíteni igyekeztek. Ozu. Brutsi Lászlóné, 2007

Adomány a Népvédelmi Egyesületnek. Laczy Jenő kolozsvári szabó szép példát mutatott az áldozatos segíteniakrásban. Két télikabátot adományozott a Népvédelmi Egyesületnek, a karácsonyi gyermekruha-akció javára.

Házasság. Nistor M. János és Vécsi Magdolna házasságot kötöttek. Minden külön értesítés helyett.

Sürgős rendeletben hívja fel a polgármester mindazokat, akik házi telefonnal, vagy telefonközponttal rendelkeznek, hogy december 22-ig írásban jelentsék be a következő adatokat: milyen központtal rendelkeznek, hány telefonszámuk van, mi a mellékállomás száma. Akik az előző rendeletnek nem tettek eleget, a mulasztás okát is kötelesek jelenteni.

ÚJKÁLYHÁS

MŰHELYT

nyitottam, mindennemű kályhás munkát olcsón és pontosan vállalok

KÁPOLNAI SÁNDOR

kályhás-mester, Unió-utca 24 udvarban

Debrecenbe hívják egybe az ideiglenes magyar nemzetgyűlést

DEBRECEN, december 23. A debreceni Néplapban kiáltványt tett közzé az ideiglenes magyar nemzetgyűlés előkészítő bizottsága.

A kiáltvány megállapítja, hogy amióta Horthy kormányzót elhurcolták a németek és a hatalmat a hazaáruló nyilas söpredék bitorolja, Magyarország nincsen törvényes képviselője, nincsen kormánya. Szükség van tehát az ideiglenes nemzetgyűlés egybehívására, mely megalakítja majd Magyarország nemzeti kormányát. Eppen ezért felhívják a városok és községek önkormányzati testületeit, a Nemzeti Bizottságokat, a szakszervezeteket, az ipari, mezőgazdasági és kereskedelmi szervezeteket, a kulturális és egyéb egyesületeket, hogy demokratikusan válasszák meg küldötteiket az ideiglenes nemzetgyűlésbe. — Eljen a magyar nép egysége a német elnyomók és nyilas bérenceik ellen! — így végződik a kiáltvány.

Az ideiglenes nemzetgyűlés előkészítő bizottsága a következőkből áll: Elnöke dr. Vásáry István, Debrecen polgármestere, tagjai Miklós Béla vezér- ezredes, Nagy Imre közigazdász, dr. Bodnár János rektor, dr. Tariska István orvos, dr. Valentin Agoston, Szeged polgármestere, Komocsin Mihály szakszervezeti vezető, dr. Erdei Ferenc szerkesztő, Takács Ferenc volt országgyűlési képviselő, Vörös János vezér- ezredes, dr. Juhász-Nagy Sándor volt igazságügyminiszter, dr. Révész Imre református püspök, Kovács János kö- műves, dr. Balogh István plébános, Gerő Ernő közíró, dr. Gyöngyösi János tanár, Oláh Mihály kömüves.

Házasság. Nagy Mihály és Izsó Irénke f. hó 24-én 11 órakor tartják esküvőjüket a Magyar-utcai református templomban.

Az OTI felhívása a munkaadókhöz. A biztosításra kötelezett munkavállalóknak az 1944. évi november 27-től életbelépett új biztosítási osztályokba történő besorozása érdekében a Pénztár felhívja a munkaadókat (vállalatokat, üzemeiket), hogy mindazon alkalmazottaikról, akiknek a keresete a napi 20, heti 120, illetőleg a havi 500 pengőt meghaladja, leg- későbbben 1944. évi december 30-ig nyújtsanak be „változást jelentő lapot”, amelyen feltüntetendő a jelenlegi tényleges javadalmazás, vagy a folyósított előleg. A jegyzékes munkaadóknak ilyen bejelentést külön tenniük nem kell, a jegyzéket azonban 1944. évi november 27-től már az új járuléktáblázatok szerint kell elkészíteni. A magánalkalmazottaknál a biztosítás szempontjából irányadó bérhatár az eddigi 600, illetve 800 pengőről 1200 pengőre emeltett, ezért a fenti időponttól mindazon magánalkalmazottakat is be kell jelenteni, akiknek a havi javadalmazása az 1200 pengőt nem haladja meg. Az új járuléktáblázatok a Pénztárnál kaphatók.

Eljegyzés. Imre Márton kereskedő és tolltöltőszaküzlet tulajdonos eljegyezte Báza Máriát az Anker-Turul Általános Biztosító tisztviselő- nőjét. Minden külön értesítés helyett. Kolozsvár. 1945

CIPŐJEGYÉT

DEÁK cipő-üzletben

VÁLTSÁ BE,

ahol jegymentes cipőket is vásárolhat

Boldog

karácsonyi és újévi ünnepeket kívánok kedves vevőimnek és jó ismerőseimnek

Imre Márton

töltőtoll szaküzlet

Commentet.

cólos és háromnegyedes deszkákat veszek bármilyen nagy tételben.

Táncz Jenő építési vállalkozó Kolozsvár, Lázár-utca 15. szám

Építések kedvező fizetés feltételek mellett.

Edison-mozgó

karácsonyi műsora:

Huzd rá cigány!

Dec. 28-tól január 2-ig:

Karosszék

Főszerepben: Latabár és Szeleczki.

Játék és Sport

CSEGEZINÉL

Unió-utca

Újból megnyílt

a Bodner-áruház

Játék, diszmu és sport- cikkek nagy választékban kaphatók!!

Kossuth L.-u. 8.

CSILLÁR,

villamossági cikkek,

villanyszerelés

HOMM VILMOS-nál

Postakert-u. 16. sz.

FIGYELEM!

Festményeket, reprodukciókat, képeket, etezést

PAZSINTNÁL

Kossuth Lajos-utca 10

Ciánó

és veszélytelen

gázakkal irt

DEAK mérnök

Kolozsvár, Malinovszky-tér 1. sz.

(volt Hitler-tér). Félemelet.

FIGYELEM!

Gyermekjátékok, karácsonyfa- díszek, diszmuáruk nagyválasztékban a

BENKŐ BAZÁR

Dózsa György-u. 20. sz. alatti

üzletében (volt Wesseényi M.-u.)

Pontos és szolid kiszolgálás!!!

Domrády Lajos

lakberendező,

modern bútorasztalos,

raktáron tart minden-

féle bútordarabot.

Deák Ferenc-utca 24. szám

Újból megnyílt a

„Star”

dívat- és rövidáruház

Tulajd. Herkovits M. - Bolyai-u. 8.

MUNKÁS-MOZGÓ MŰSORA:

Karácsonyi műsorunk:

Egér a palotában

Fősz.: Maklary és Vaszary.

December 28-tól január 2-ig:

Szinészbejáró

Társadalmi dráma. Főszerepben:

Louis Jouvet és Janne Darcey.

Magyar feliratokkal.

A d á s - v é t e l

TÖMEGBÉLYEGET, bélyeggyűjteményekkel legmagasabb áron veszek. Kun, Mall-novszki-tér 3. D. e. 10 óráig. 1983

VALÓDI szakmáspelerin jutányosan eladó. Fehér szucsánál, Mátyás-u. 1. 1984

ZONGORA, rövid, keresztúros bérbeadó. Árpád-ut 5. 1992

ANGOL, francia-, román- és magyar-nyelvű, jó állapotban lévő könyveket jó áron vesz Lepage könyvüzlet. 19.2

KOMBINÁLT szekrény, asztalok, székek eladó. Alkony-utca 48. 1975

ASZTALOSMUNKÁK való deszkaanyag és portálé eladó. Horea-ut 47, gyógyszerár. 1958

EGY jókarban lévő féderes taliga eladó Kövespad-u. 8 sz. 1816

IRÓGÉP, Neumann „ideal”, teljesen új állapotban eladó. Cim a kiadóban. 1968

BÉLYEGGYŰJTEMÉNYEKET, tömegbélyegyet magas árrért, bármilyen mennyiségben veszek. Horea (volt Horthy-ut) 48, I. em. 5. 1971

ELADÓ egy gyermekbicikli (női) Benkő műszerésnél, Malom-utca 20 sz. Ugyanott kerékpár- és varrógépjavitást és lakatosmunkát jutányosan vállalok. 1787

VESZEK evy olajprésberendezést jó állapotban, Eötvös-utca 30 sz. 1965

VESZKE női-és férfifórat. Eötvös-utca 30, Goldstein. 1965

VESZEK használt, jókarban lévő, zománcozott fűrdőkádát, kazánalal együtt, kazánt külön is veszek. Ajánlatokat főposta útós ablakánál kérem leadni. 1974

VESZEK fűrdőkádát, mérleget, varrógéplábat, kétkerekű taligát, főzőkemencét és kályhát. Kádár-u. 5, Széchenyi-tér 12, vasudvar. 1967

EGY jókarban lévő férfifélekabát és nadrág eladó. Cséretörő-utca 59 sz. 1972

ELADÓ szép alma, Horea (v. Horthy-ut) 35, I. em., ajtó 10. 1978

CSERÉPKÁLYHA, egy teljesen új, egy használt, kifogástalan állapotban, azonnal eladó. Érdeklődni Kossuth-utca 26, emeleti irodában, délután 3-5 óráig. 1944

ELADÓ kifogástalan férfi városi burda. Szabadság-tér 26, I. 1968

AJANDEKNAK eladók könyvek, hegedű, függöny, kis párszekrény. Szabadság-tér 26, II. 1968

GAZ konyhakemencét, fehér zománcú megveszek. Szentegyház-utca 1 sz., II. 5. Délután. 1944

ELADÓ játék-velőgépet, teljesen új, játék-journaál és 20-as Polár-korcsolya. Dohány-u. 7. 2004

KÉT darab vegyesfogatu strápszekér eladó. Hajdu-u. 9 szám. Szócs Ferenc. 2003

UJ szmoking eladó. Madách-u. 38. 2006

FOTO Horváth, Malom-utca 4 keres megvételre 10x15 moderna nagyított, másológépet és fotoanyagot. 1997

ELADÓ egy nutriet gyerekbunda, csap-kával. Bethien-u. 2. Sillóknál. 1999

FÜRÉSZPOR eladó. Cséretörő-u. 5 sz. 1998

36-OS barna hőcsizmát megvételre keresek. Címeket „Jókarban” jellegre a kiadóba kérek. 1967

VESZEK jó állapotban lévő párnákat, paplanokat és matrácokat. Cim a kiadót-hivatalban. 1942

ELADÓ egy 38-as női és egy 43-as férfikorcsolya. Megtekinthető Balassa-u. 26 szám. 1955

GYERMEKKOCSIK a legszebb kivitelben eladó. Fecske-u. 34. Kocsigyártó. Ugyanott javítást is vállalok. 1938

MEGVÉTELRE keresem Lovrekovich, Tomcsik, Lőrincz: „Bakteriologia, Immunitásán, Parasitológia” című könyvét. Magyar Könyvkiadó Társulat, 1935. Cim a kiadóban. 1947

VESZEK tisztára mosott, használt zoknikat, 3 pengőért párját, ugyanott 2 pár rossz zokniból egy jót készítek. Árpád-ut 9, ajtó 5. 1951

„RAPID-SZUPER” kéalkítógépet és „Vitos” villany használati fűtőgépet jó állapotban megvételre keresek. Cim a kiadóban. 1925

JÓMENETELŰ fűszerüzlet és korema sürgősen kiadó, lakással és engedélyekkel, a várostól 6 km-re. Érdeklődni Horea-ut 66 szám, első emelet 9. 1935

BÉLYEGGYŰJTEMÉNYEKET, tömegbélyegyet, régi levélborítékokat vásárolunk. Bélyegkereskedés, Dávid Ferenc-utca tizenkettő. 935

ELADÓ szépkívitelű, zománcozott konyhaberendezések, díofurniós kombinált és más szekrények, rekamlik, hálók, kanapék, szolnok, fotelek, asztalok, székek, ebédlők, írógépszállal, egy használt, hétfőkos komód és előszobabarniúra. Butoraktár, Teleki Pál-u. 3. (Óvár.) 1821

VESZEK ócska ruhát, fehérneműt és jabbelit. Szabadság-tér 12. Rácz. 1841

APRÓHIRDETÉSEK

BÉLYEGGYŰJTEMÉNYEKET, tömegbélyegyet bárkinél előnyösebben vásárolunk, kívánságra lefelé fizetünk. Dávid Ferenc-utca tizenkettő. 1671

JÓMINŐSÉGŰ rajzszeteket rendelésre szonnal szállítok. Farkas József, főmipari üzem, Arató-utca 4 szám. 1880

HÁZORZÓ kutyát keresünk megvételre. Segesváry festéküzlet, Kossuth Lajos-utca 7 szám. 1886

FLÓTÉTES gőzondológép eladó. Cim Jékai-u 6 Horváth. 1893

TÉLIK BÁT, női, szakszokallal és muffal eladó. Megtekinthető 2-3-ig, Mó-cok-utja 20. 1898

ELADÓ lőrakabát, jókarban, posztó bé-léssel, Györgyalvi-ut 62 alatt. 1902

MODERN pianótó keresek megvételre. Tiron Silvia, Görögtemplom-utca 21. 1913

ELADÓ központban négy helyiségből álló lakás butorral és egy textíliuzletberendezés. Érdeklődni Mikos-utca 17, ajtó 3. 1907

KÜLÖNBÖZŐ butorok kaphatók szekrények, kisebb és nagyobb komódok, vitrin, könyvszekrény, íróasztalok, bőr klubfotelek, antik székek, tükrök festmények. Kossuth Lajos-utca 14. Kanyaro. 1924

Alkalmazást keres

ANGOLT tanít nő, családnaál is. „Világnyelvek” jellegre a kiadóba. 1886

IDŐSEBB nyugdíjas, előrendű, mérlegképes könyv előszerény igények mellett foglalkoztatást keres. Ajánlatot „Nugdíjas” jellegre a kiadóba kérek. 1901

GA ANCIÁKÉPES, 46 éves, komoly, megbízható férfi pénzbeszedő vagy rak-térnöki állást keres állami vagy magán-vállalatnál. Istók-iroda, Deák Ferenc-utca 11 szám. 1848

Alkalmazást kaphat

KÖNYVELŐT, teljesen önálló, abszolút mérlegképes, többévi tapasztalattal rendelkezőt, ki a könyvelés minden ágában jártas, keres kolozsvári nagyobb kereskedelmi vállalat. Kézzel írott ajánlatokat igény és eddigi működés megjelölésével a kiadódhivatalt továbbit „Nem órákönyvelés” jellegre. 1963

TÁRSAT (tárasót) keresek 5000 pengóvel, jólmenő üzlethez. Érdeklődni Posta-kert-utca 3, üzlethelyiségben. 1961

KERESEK komoly, megbízható minde-nest. Ilona-utca 1, földszint. 1964

KERESEK perfekt vendégelői szakácsnőt azonnalra és főpincért. Szabadság-tér 26 szám, II. 1964

PENZTÁRKEZELÉSBEN és könyvelésben jártas, megbízható nő keresünk. „Megbízható” jellegre. 1950

AZONNAL felveszünk egy használat-szemfelszedőgépet mellé munkásnőt. Ugyan-ott kettő darab fűrészporkályha eladó. Szabó Jenő R. T. 1940

FŰSZERÜZLETHEZ szakértő pénzes tár-sat keresek, lehetőleg férfit. Érdeklődni Bajza-u. 36, délután. 1911

CIPÉSZ, és csizmadiaszegédet felvesz Berindeán, Széchenyi-tér 9. 1980

HÁZTARTÁSBEI leányt azonnalra fel-vesz k, Malom-utca 10. Cukorkaüzlet. 1912

LAKATOSSEGEDET és tanácsot felvesz Bánya, Tordai-ut 19. 1782

Ingatlan - lakás

LAKAST adok 2 iskolás fiúnak vagy két iparosnak, Monostori-ut 39-41. 1908.

IRODAHÉLYISÉGET 2 nagy, utcai szoba-előszoba,irodabutorral, esetleg anélkül ki-adó, Horea-ut 57. Házmester. 1715

KÖLONBEJÁRATU butorozott szoba főzőkemencével kiadó. Boldog-u. 7. 1962

KERESEK belvárosban 2 szobás komfor-tos és egy garzon lakást. Cim: Deák cipő-üzlet, Kossuth L.-u. 6. 1976

KÖLONBEJÁRATU butorozott szoba fűrdőszoba használatlall kiadó Eperjes-u. 16. 1962

EGY kétszobás és egy négyzobás, iro-dának alkalmas helyiség kiadó, Szabad-ság-tér 27 alatt. 1936

EGY kisebb üzlethelyiséget keresek, esetleg lakást is ugyanott. Cim a kiadó-ban. 1906

VIDÉKI földbirtokosnak kolozsvári tár-tozkodásra különbejáratu butorozott szo-ba, fűrdőszobahasználatlall, belvárosban kiadó. „Uri lakás” jellegre a kiadóba. 1783

KIADÓ előnyös feltételek mellett, a Dó-nát-ut végén egy közel négyszögletes gyű-mölcsös. Fevilágosítás Papp-utca 79, II emelet, 21. lakásnál. 1825

KIADÓ butorozott „garzonit” kapu alatti bejáratu, zongorahasználatlall. Érdek-lődni lehet a színházi kapusnál. 1985

KIADÓ egy szoba-konyha mellékhelyi-séggel, kertes ház, szántófölddel Fenesi uton. Értekezni: Nyárfa sor 47. 1986

KIADÓ butorozott szoba férfi részére nyelvkutatás ellenében. Bim a kiadóban. 2004

KIADÓ külön telek, 2 szoba, konyha kamara, tündőszoba, pince és üveges ven-renda, kert, fűskamra Apponyi-u. 17. sz. alatt. Értekezhetni dr. Boga Alajos, Szent-egyház-u. 5 sz. II. emelet. 2001

TAKARITÁSÉRT idősebb pár lakást kaphat, háztulajdonosnál. Móczok-utja 77. 1996

BUTOROZOTT szoba és egy kis szoba kiadó. Budai Nagy Antal 57. 1939

KERESEK 2-3 szobás komfortos, tiszta lakást belvárosban, Szabó Jenő R.-T. 1941

KIS üzlethelyiséget keresek belvárosban vagy közelében. Cim: „Jófízető” jellegre a kiadóban. 1948

VILLANEGYEDBEN kiadó háromszobás és kétszobás, modern, komfortos lakás, olcsó bérért. Érdeklődni délutánonként Bereznaynál, Szentegyház-utca 13 szám, emeleten. 1942

KÜLÖN FÉLEK

FÉRJEMET keresem, Kovács Istvánt, bethleni főpályamestert. Aki tud róla, értesítsen, Kolozsvár, Segesvári-u. 8. 1857

BORKABÁTOT és székabátot szak-szerűen készít Krejszi, Györgyalvi-ut 52. 1959

TELJES ellátást keresek VII. gim. fiam részére gyermekszertető uri családnál, kinnél otthonra talál. „Csendes otthon”. 1999

„GIZELLA” kalapszalonn megnyit Dóza György-u. 25 sz. (volt Wesselenyi-u.) alatt. Vállalja női- és férfikalapok készítését, alakítását és tisztítását. Szíves partifogást kér Timár Mihályné. 1979

MEGNYILT özv. Finkler Samuné varró-gép, műszerész műhelye. Szakszerűen javi-tunk. Bizományt elfogad, ad és vesz gépeket. Gyula segédünk hozzátartozóit kérem, ke-reszenek fel. Ugyanókökkel érintkezni d. e. 10-ig, Belle üzletvezető. Széchenyi-tér 10. 1838.

30 ÉVES zsidó fiatalember vagyok, meg-ismerkednék szórakozás céljából 20-25 éves koru keresztény nővel, házasság lehet-séges. Jelige: Meguntam a magános életet. 1966

Uj butorüzlet nyit, hol modern butorok és konyhaberendezésekkel a n. b. vevő-közönség szolgálatára készségesen állunk. Szolid árak, pontos kiszolgálás. Karolina-tér 9. Ipartestület székébeza (Barátok tem-plomával szemben). 1970

TISZTELETTEL értesíti az Iparosok és Kereskedők Hitelszövetkezete betéteseit és ügyfeleit, hogy 1945 január 2-tól elfogad hetibetéteket és kölcsönöket folyósít. Kossuth Lajos-u. 50. 1917

BIHARI MARISKÁNAK, Nádastorok 15 sz., üzenetet hoztam Enyedről. Árvéheti Izabella-u. 4 sz., Lászlóné, 2002

VILLAMOS szaküzletemet megnyitottam. Szerelést és javítást vállalok. Kérem a közönség szíves partifogását, Kun Lajos, Mátyás király-u. 1. 1956

PERFEKTŰL tanítok orosz és angol egyenként vagy csoportosan. Érdeklődni Szemklinika, szoba 40. 1953

JOMÓDU uriaszony (háztulajdonos) férj-hez menne jól szituált uriemberhez. Levelek „Karakter” jellegre a kiadóban. 1952

MAGAS jutalmat adok annak, aki biz-tos nyomra vezet, hogy kik és hová vitték el október közepén Ády-utca 21 számú lakásomból perzsaszőnyegeket, ágyneműket, porcellánokat, konyhaedényeket, fűrdőká-dakat, varrógépet, függönyöket stb. Érte-kezni délutánonként Bereznay-nál, Szent-egyház-u. 13 sz. (emeleten). 1942

FELKÉRJÜK azokat az iparosokat, akik iparjogositványal rendelkeznek és nem tagjai az Ipartestületnek (szabadiparosok), je-lenjenek meg az Ipartestület helyiségében december 27-én d. e. 10 órakor tartandó szervező gyűlésen. 1943

IDEGEN nyelveket szakszerűen tanítok. Deák F.-u. 13, emelet. 1628

SZABOTANITAS Geltch Edit v. ipar-iskolai tanítódnél. Majális-u. 58. 1949

DIVATRAJZOK után, szabásmintákat készítek bármilyen méretre, Geltch Edit v. ipariskolai tanítódné. Majális-u. 58. 19-8

ANGOLUL gyorsán, alaposan megtanul dr. Baiersdorf Terézánél, Mikó-u. 8. 1760

FELKÉREM mindazokat, akik Róth József, volt Bánffy-u. 6. szám lakos, aki volt tövisi, kolozsvári, petrozsényi vasúti vendéglős és a dévai Fehérkereszt és étterem volt tulajdonosa, ezen üzletekből megmarade hatalmas leltári tárgyakról tud, ami Bánffy-utca 6 sz. lakásról elúnt lakberendezéssel együtt, szíveskedjenek nekem visszaszolgál-tatni. Róth Ernő, Kolozsvár, Bánffy-u. 6. 1987

KÁLYHÁS munkák speciális átrakását és javítását, fűlőanyagok nagy megtakari-tásával készítem és vállalom. Itt. Blázi István Kolozsvár, Forduló-utca 6. 1923

FELKÉREM mindazokat és különö en azt a Dónát-ut házu lajdonsot, aki szíves volt édesapám, Pál Izsák ékszerésztől értéktárgyakat, megű zés végett átvenni, sürgősen értekezni. Dr. Roth Márton és Róth Rátyás, Dóza György (volt Wesse-lényi) utca 22, ékszerműhely. 1932

TÖLTŐTOLLKÉSZÍTŐ és javító üze mem folytatja működését. Uj tollakban választék. Fülöp Kálmán, Deák Ferenc-utca 22. 765

VIZVEZETÉK, központi fűtés szereléseket készit és üzembe helyez „Katona” Árpád-ut 13. 1445

URAIM! Kötésnél gyűrtött, foszlott, pisz kos nyakkendőjüket ne dobják el, mert újja csinálja a nyakkendőklinika Unió-u. 12. szám. 1466

TÉCSI pedikúr tyukszemvágó most Sza-badság-tér 27. 1484

„FIDES” Schlessel Rikárd adóügyi, könyvelési és kereskedelmi iroda vállalt minden szakmába vágó munkát. Kolozsvár, Király-utca 10 sz. 1914

VASUTI podgyászt, árukezelést, költöz-tetést szakszerűen eszközöl Stransky száll-tási iroda Horea (Horthy) ut 34. 1878

IPARI és paplanvatta, gyapjufésülő üzemetet újból üzembhelyeztem. Kará-csonyi, Magyar-u. 52. 1770

FUVAROZAST garantáltan vállal a Magyar fuvarosok régi szállítóvállalata, Széchenyi-tér 20. 1795

MEGNYILT özv. Finkler Samuné varró-gép, műszerész műhelye, Szakszerűen javi-tunk. Bizományt elfogad, ad és vesz gépeket. Gyula segédünk hozzátartozóit kérem, ke-reszenek fel. Ugyanókökkel érintkezni d. e. 10-ig, Belle üzletvezető. Széchenyi-tér 1. 1838

KÖLTÖZTETÉSEKET és mindennemű szállítást garantáltan és szakszerűen vállalok. Berde Mózes-u. 3, II. emelet. 1861

SZÖVŐDE bér munkát vállal. Cim Székely-szövöde. Tamás András-u. 24. sz. 1859

FÉRFI kalaposműhely felszereléssel kiadó. Érdeklődni Szélső-u. 3 sz. alatt. 1871

SÓFALVY divatszalonja
MARGIT átköltözött
a Bánffy-palotába, III. emelet.
Bejártat:
Szabadság-tér 30 sz., Mátyás-mozi felől.

Figyelje
Rákosi Rezső
férfitelcei- és rövidpáros alkott
Dóza György-u. 37. (a nagy vesztel mellett)

Virág Aladárné
Textil kötött árak
Dóza György-u. 34.

Szerkeszti BALOGH EDGAR
A szerkesztésért felel NAGY ISTVAN
Hivatalos órák 8-tól 12-ig.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Brassai utca 7.

Karácsony első és másodnapján
műsoros teadélután a KMTÉ helyiségeiben Deák Ferenc utca 11. szám